

ÅRSREDOVISNING

2015

KÅPAN
PENSIONER

FÖR STATLIGT ANSTÄLLDA

Innehåll

År 2015 i korthet	3
Förvaltningsberättelse	4
Finansiell rapport	12
Femårsöversikt	13
Resultaträkning	14
Balansräkning	15
Rapport över förändring av eget kapital	16
Kassaflödesanalys	17
Noter	18
Revisionsberättelse	34
Överstyrelse, styrelse och revisorer	35

Det här är Kåpan Pensioner

Kåpan pensioner försäkringsförening förvaltar premiebestämda pensioner för statligt anställda. Verksamheten är sammanlänkad med pensionsavtalen på det statliga avtalsområdet där föreningen förvaltar en del av den obligatoriska tjänstepensionen samt fungerar som ickevalsalternativ i den del av pensionen som är valbar.

Kåpan Pensioner är en ekonomisk förening där allt överskott i kapitalförvaltningen går tillbaka till medlemmarna. Föreningen erbjuder enbart en produkt, traditionell pensionsförsäkring med garanterad kapitalutveckling, till en låg kostnad. Målsättningen är att ge en långsiktigt bra avkastning och en god nivå på medlemmarnas pension från föreningen.

År 2015 i korthet

- Förvaltad kapital ökade med 2 876 Mkr till 72 250 Mkr.
- Totalt inbetalade premier var 4 189 Mkr.
- Sammantaget uppgick utbetalade pensioner till 2 506 Mkr.
- Den totala avkastningen på förvaltad kapital var positiv och uppgick till 2,6 procent.
- Återbäring fördelas månadsvis i efterskott. Den under året sammanlagda återbäringsräntan uppgick till 3,3 procent.
- Konsolideringsgraden var vid årsskiftet 100 procent.
- Solvensgraden förstärktes under året från 149 procent till 155 procent. Förstärkningen är huvudsakligen hänförlig till en lägre värdering av föreningens pensionsåtaganden.
- De administrativa kostnaderna har fortsatt vara på en låg nivå och uppgick till 0,07 procent i relation till förvaltad kapital.
- Den fasta avgiften per försäkring och år halveras från 12 kr till 6 kr från den 1 januari 2016.
- En separat hållbarhetsredovisning som kompletterar årsredovisningen finns tillgänglig på föreningens webbplats, www.kapan.se
- Föreningen har fått förtroendet att försäkra de obligatoriska delarna och vara ickevalsalternativ för den valbara delen i det nya pensionsavtalet PA16.
- Styrelsen har beslutat att inleda ett projekt med inriktningen att föreningen övergår till en generationsbaserad riskfördelnings- och återbäringsmodell med start den 1 januari 2017.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Kåpan pensioner försäkringsförening, org. nr 816400-4114, får härmed avge redovisning för verksamhetsåret 2015.

Verksamhet

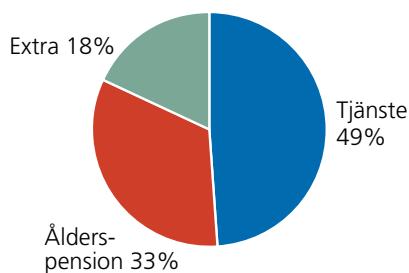
Föreningen har som huvudändamål att förvalta och utbetala pensionsmedel för anställda som omfattas av avtal som slutits mellan Arbetsgivarverket och de statsanställdas huvudorganisationer, eller mellan andra parter, som tecknat pensionsavtal som knyter an till avtalen. Inriktningen är försäkring av pension genom traditionell pensionsförsäkring med en garanterad ränta på inbetalade premier och en fördelning av överskott från förvaltningen via återbäringsränta.

De försäkringsformer som föreningen erbjuder är tjänstepensionsförsäkringarna Kåpan Tjänste, Kåpan Ålderspension och Kåpan Extra. Därtill kommer under år 2016 den nya försäkringen Kåpan Flex som är en del i det nya pensionsavtalet PA 16. Sparformen Kåpan Plus stängdes för fortsatta premieinbetalningar den 31 december 2015 till följd av den slojade avdragsrätten. Löpande uppföljning och informationskampanjer har genomförts under året för att säkerställa att medlemmarna inte gör ofördelaktiga insättningar.

Medlemmar

Kåpan Pensioner är en försäkringsförening där allt sparande går tillbaka till medlemmarna i form av utbetalad pension. Det totala antalet medlemmar uppgår till över 700 000 personer.

Fördelning av premier

Under året inbetalades totalt 4 189 Mkr i premier, fördelade enligt nedan

Kategori	2015	2014	2013	2012	2011
Kåpan Tjänste	2 035	1 986	1 930	1 905	1 825
Kåpan Ålderspension	1 395	1 305	1 253	1 202	1 143
Kåpan Extra	745	726	733	732	640
Kåpan Plus	14	85	91	96	102
Totalt	4 189	4 102	4 007	3 935	3 710

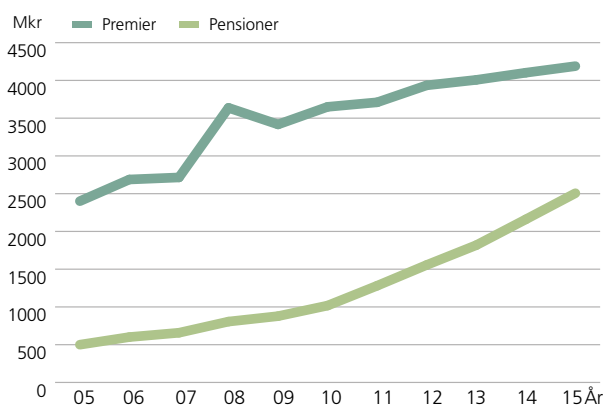
Försäkringspremier

Föreningen förvaltar de premier som arbetsgivaren har betalat in för de anställdas räkning enligt gällande kollektivavtal och de pengar som medlemmarna själva valt att placera i Kåpan Plus för att komplettera sin tjänstepension.

Pensionsutbetalningar

Under året utbetalades 2 506 (2 160) Mkr, varav 847 (583) Mkr utgjorde återbärning utöver den garanterade räntan på kapitalet. Normalt är tiden för utbetalning fem år från det att pensionen börjar betalas ut vid 65 års ålder för Kåpan Tjänste. Utbetalningar från Kåpan Ålderspension är normalt livsvarig. Övriga produkter har individuell bestämd utbetalningstid.

Utveckling av inbetalade premier och utbetalade pensioner

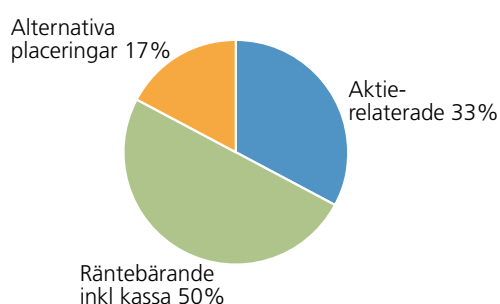
Riktlinjer för förvaltningen av placerade medel

De av styrelsen beslutade långsiktiga riktlinjerna innebär att föreningens tillgångar, inklusive återbäringsmedel, skall vara placerade så att de ger en god avkastning med begränsad risk.

Fördelningen av tillgångarnas marknadsvärde skall enligt placeringspolicyn, som beslutades av styrelsen i oktober 2015, ligga inom följande intervaller:

- Aktier eller aktierelaterade tillgångsslag till lägst 20 procent och högst 40 (35) procent.
- Obligationer och andra räntebärande värdepapper till lägst 45 procent och högst 65 procent.
- Alternativa tillgångar inkl fastighetsrelaterade placeringar till lägst 5 procent och högst 20 procent.

Placering av föreningens tillgångar vid årsskiftet

Styrelsens beslut innebar att förvaltningen skall bedrivas med samma långsiktiga inriktning som tidigare år. I policyn anges ett riktvärde för föreningens sammantagna utestående ränterisk dvs. en sammanvägning av de räntebärande tillgångarnas räntebindningstid och de utlovade pensionsutbetalningarna inklusive den garanterade räntan på medlemmarnas sparande fram till dess utbetalning. Ränterisken mäts som ränterisktäckningsgrad och uppgick till 36 procent. Riktvärdet för ränterisktäckningsgraden är att den inte bör understiga 30 procent och löpande anpassas till utvecklingen av solvensgraden och behovet av räntesäkring av utestående åtaganden, se not 2 för en fördjupad redogörelse.

Den utestående valutarisken får enligt den beslutade policyn inte överstiga 15 (10) procent. Vid årsskiftet uppgick den utestående valutarisken till 10,5 procent av tillgångarnas värde. Under året har i princip merparten av tillgångarna utom de i tillväxtländerna varit valutasäkrade.

Hållbarhet och etiska riktlinjer i placeringspolicyn

Den av styrelsen beslutade placeringspolicyn anger att föreningens investeringar skall ske med utgångspunkt i etiska normer och principer med bred förankring i det svenska samhället baserat på beslut fattade av Sveriges riksdag och regering. Vägledande för förvaltningen skall vara principerna i FN:s Global Compact, OECDs riktlinjer för multinationella företag, Oslo- och Ottawa-konventionen samt UNPRI:s (FN:s principer för ansvarsfulla investeringar) lista över svartlistade företag. Inriktningen är att inte göra investeringar i företag som vid upprepade tillfällen överträder principerna för mänskliga rättigheter, arbetsrätt och miljö angivna i internationellt vedertagna dokument.

Föreningen har gjort en analys av olika alternativ för bedömningen av olika företags verksamhet. Mot bakgrund av föreningens organisation och resurser är valet att utgå ifrån de bedömningar som görs av AP-fondernas etiska råd, Etikrådet, som har etiska riktlinjer som ligger i linje med föreningens. Föreningen gör inga direkta investeringar i de företag som Etikrådet satt upp på sin lista. Föreningen har via olika typer av indexplaceringar en indirekt exponering i ett antal av dessa företag. Denna indirekta exponering neutraliseras genom en aktiv negativ investering en s.k. blankning i dessa företag för att uppnå en finansiell situation som motsvarar att inte köpa aktien.

Under år 2015 har inriktningen i föreningens arbete med hållbarhet och socialt ansvar varit att försöka bredda målbilden och hitta trovärdiga och effektiva metoder för att utöver det negativt fokuserade urvalet av företag även fokusera på ett positivt urval av bra företag och ett kontinuerligt förändring- och förbättringsarbete.

Föreningen har därför under året inlett ett samarbete med MSCI om en process för att löpande granska och bedöma olika företags arbete med hållbarhet och socialt ansvarstagande. MSCI är en av världens ledande indexleverantörer och har under lång tid arbetat med analys och utvärdering av miljö och hållbarhetsbedömningar på bolagsnivå.

Avtalet med MSCI ger föreningen tillgång till den samlade hållbarhetsbedömning som MSCI har genomfört. MSCIs analyser täcker idag drygt 5 700 bolag på aktiesidan där man baserat på sektor gör en bedömning och rating av olika hållbarhets- och ESG-kriterier (Environmental, Social, Governance). Samarbetet innebär att föreningen kan göra en genomlysning av hela investeringsportföljen av noterade aktier för att kunna kartlägga var föreningen står och löpande följa upp det kontinuerliga förbättringsarbetet

både vad gäller de egna innehaven men även den generella utvecklingen.

Processen och metoderna för att analysera de olika positionerna har utvecklats under året. Vid årsskiftet bedömdes föreningens totala placeringar ha en rating från MSCI som översteg det generella MSCI All Countries World indexet med ett helt steg i deras niogradiga skala och som låg i paritet med MSCIs särskilda ESG-index som är ett urval av bolag med hög rating.

Över tid är målsättningen att ratingen för de företag som föreningen har direkt och indirekt exponering mot ytterligare förbättras från dagens nivå.

Helheten i föreningens arbete med hållbarhet, etik och socialt ansvar presenteras i en separat hållbarhetsredovisning som finns tillgänglig på föreningens webbplats www.kapan.se.

Kapitalförvaltning

Marknadsvärdet av föreningens placeringstillgångar med tillägg för övriga tillgångars bokförda värden var vid årets slut 72 250 (69 374) Mkr.

Avkastningen på placeringstillgångarna var positiv och uppgick till 2,6 (+11,5) procent.

Kapitalavkastning

Den totala avkastningen på tillgångarna fördelar sig enligt följande:

Portfölj	Marknadsvärde Mkr	Andel i %	Total avkastning ¹⁾ i %, 2015
Ränterelaterade	34 955	48	-0,3
Aktierelaterade	23 851	33	2,7
Alternativa placeringar	12 396	17	12,4
Övriga tillgångar, kassa	1 048	2	-
Summa tillgångar	72 250	100	2,6

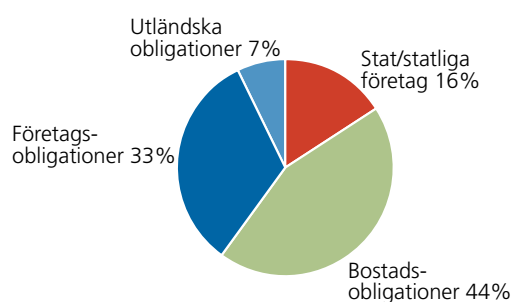
¹⁾ Vid beräkning av avkastningen har daglig viktning använts för att beakta kapitalbasens förändring under året.

Ränterelaterade tillgångar

De räntebärande placeringarna var vid årsskiftet 34 955 (37 262) Mkr. Placeringarna utgjordes till 44 procent (47) av bostadsobligationer och till 16 (21) procent av statsobligationer eller obligationer och certifikat utgivna av statligt helägda bolag. Placeringar i certifikat och obligationer utgivna av övriga emittenter utgjorde 33 (28) procent. Reserverande 7 (4) procent av placeringarna utgjordes av räntebärande placeringar i utländsk valuta. Vid årsskiftet bestod

de totala räntebärande tillgångarna enbart av nominellt räntebärande värdepapper och inga realränteobligationer. Den generella räntenivån har stigit något under året och värdet på innehavet påverkats negativt. Räntenivån på stats- och bostadsobligationer ligger på historiskt låga nivåer vilket innebär att ränteplaceringarna förväntas ge en begränsad löpande avkastning de närmaste åren.

Allokering räntor

De ränterelaterade placeringarna är koncentrerade till det svenska bank- och bostadsfinansieringssegmentet och de sammantaget största placeringarna gjordes i följande emittenter:

Emittent	Bedömt värde Mkr
SBAB	4 744
Svenska Handelsbanken	3 322
Swedbank	2 966
Nordea Bank	2 472
Länsförsäkringar	2 163
SEB	2 024
Vasakronan	1 319
Landshypotek	1 258
Danske Bank	766
Akademiska Hus	667

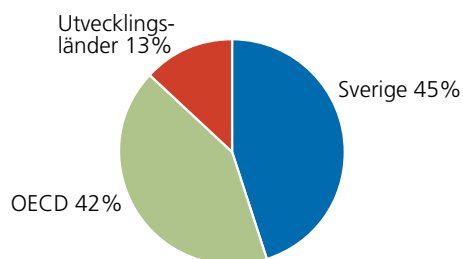
Utöver placeringar i räntebärande värdepapper har föreningen som strategisk inriktning tecknat avtal om olika former av räntesäkringar med syftet att minska den utestående ränterisken i gjorda pensionsåtaganden. Avtalen innebär i princip att den fasta räntan i gjorda åtaganden byts mot en rörlig ränta med en mindre risk för värdeförändring.

Värdeförändringen av de räntesäkringarna som varit utestående under året har varit -23 (+70) Mkr. Den sammanlagda resultateffekten av räntesäkringingen motsvarar en positiv påverkan på totalavkastningen om 0,0 (+0,1) procent. Sammantaget uppgick avkastningen till -0,3 (+8,9) procent på ränterelaterade placeringar.

Aktierelaterade tillgångar

Under året har de globala aktiemarknaderna haft en blandad utveckling. Världens samlade aktiekurser har totalt stigit marginellt med ca 0,3 procent mätt i lokala valutor. Utvecklingen har varit svag i de flesta länder men generellt något starkare i Europa. De aktierelaterade tillgångarna uppgick vid årsskiftet till 23 851 (21 592) Mkr. Den sammantagna avkastningen under året uppgick till 2,7 (+14,8) procent. Föreningens valutasäkring av framförallt USD har påverkat avkastningen negativt.

Allokering aktier

Innehavet av aktier noterade på Stockholmsbörsen hade en positiv avkastning på 5,0 procent (+14,3) procent. Förvaltningen av aktier noterade på Stockholmsbörsen sker i egen regi. Som jämförelseindex används SIX 60. De största placeringarna är gjorda i följande bolag:

Emittent	Bedömt värde Mkr
Hennes & Mauritz	1 102
Nordea Bank	926
Ericsson	630
Investor	570
Swedbank	525
SHB	486
Assa Abloy	471
SEB	465
TeliaSonera	443
Atlas Copco	406

De aktierelaterade placeringarna utanför Sverige sker i form av placeringar i olika fonder varav merparten är olika former av passiva indexrelaterade fonder med låga avgifter. Ett ramavtal har tecknats med State Street Global Advisors

(SSGA) om placeringar och avgifter på goda nivåer. Vid årsskiftet utgjordes de största placeringarna utanför Sverige av följande fonder:

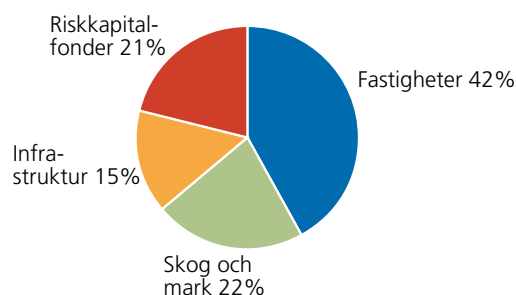
Innehav	Bedömt värde Mkr
SSGA S&P500 Index	2 452
SSGA Enhanced Emerging Markets Fund	1 830
SSGA S&P 500 Equal Weight Index	1 007
SSGA Multifaktor Global Fund	999
SSGA MSCI Japan Index	912
SSGA MSCI Europe Index	618
SSGA World SRI Index	598
SSGA FTSE RAFI US Index	582
SSGA Global Managed Volatility	443
SSGA Emerging Markets Small Cap Active US CTF	321

Föreningen har sedan starten av verksamheten valt att valutasäkra merparten av aktieplaceringarna vilket inneburit att relativa förändringar i värdet på den svenska kronan under året inte har påverkat avkastningen. Aktieplaceringar i tillväxtländerna har inte valutasäkrats vilket innebär att avkastningen påverkats av valutakursförändringar.

Alternativa placeringar

Investeringar i alternativa tillgångar görs i huvudsak inom reala tillgångar och riskkapitalfonder. Reala tillgångar delas upp i tre områden fastigheter, skog- och mark och infrastruktur.

Alternativa investeringar

Området infrastruktur innebär investeringar i samhällsviktiga anläggningar eller fastigheter med stabila kassaflöden och en långsiktig placeringshorisont. Skog och mark är i huvudsak mark med växande skog samt jordbruk ägda via fonder eller bolag. Området fastigheter är indirekta investeringar i olika typer av mark och byggnader. De största

investeringarna grupperade utifrån de olika förvaltarna eller bolagen (engagemang) utgjordes av:

Innehav	Bedömt värde Mkr
Bergviks Skog AB	1 646
J.P. Morgan Infrastructure Investment Fund	843
Handelsfastigheter i Sverige AB	831
Portfolio Advisors totalt (4 fonder)	701
Fastighets AB Stenvalvet	676
Hemfosa Fastigheter AB	649
Cheyne Real Estate total (2 fonder)	648
Profi Fastigheter(4 fonder)	587
Energy & Minerals Group Fund (2 fonder)	454
Rockspring German Retail Box Fund	436

Reala tillgångar visade en positiv värdeutveckling under året. Totalt uppgick det placerade kapitalet i reala tillgångar till 9 786 (6 762) Mkr och avkastningen under året till 17,4 (+12,6) procent.

Investeringar i olika typer av riskkapitalfonder uppgick till 2 610 (2 117) Mkr och avkastningen under året till -1,9 (+20,7) procent. Sammantaget blev avkastningen för området alternativa placeringar positiv med 12,4 (+14,4) procent.

Risk- och känslighetsanalys

Kapitalförvaltningen påverkas av yttre omständigheter som innebär olika former av risker. Man kan indela dessa risker i marknads-, kredit- och operativ risk. Därtill kommer ytterligare en branschspecifik risk nämligen försäkringsrisk. En fördjupad redogörelse för utestående risker i verksamheten finns i not 2.

Den osäkerhet som föreligger på marknaden innebär att förluster på placeringstillgångarna inte kan uteslutas. För placeringstillgångar där marknadspriser inte finns publicerade föreligger källor till osäkerhet, se not 1 avsnittet Viktiga bedömningar och källor till osäkerhet, samt not 15.

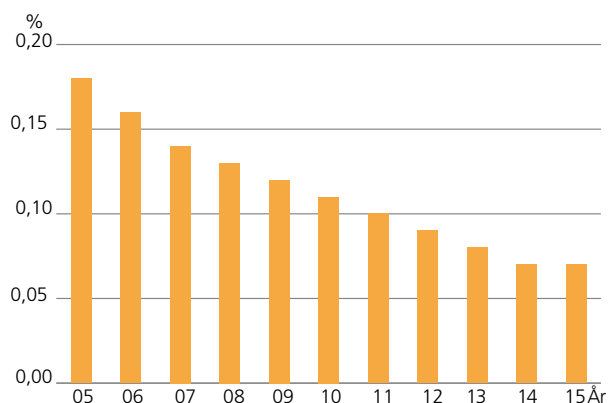
Försäkringsteknisk utredning

Den försäkringstekniska utredningen har utförts av aktuarie Ulrika Taube. Utredningen visar att föreningens försäkringstekniska avsättning uppgår till 46 623 (46 084) Mkr. De åtaganden föreningen har består till en dominerande del av fasta garanterade räntor på inbetalade premier. Dessa åtaganden har i den försäkringstekniska utredningen värderats, med stöd av Finansinspektionens allmänna råd, med utgångspunkt i bl.a. aktuella marknadsräntor för motsvarande löptider.

Kostnader

Kostnaderna i försäkringsrörelsen uppgick till 48 (46) Mkr. Ett mått på kostnadseffektivitet är förvaltningskostnadsprocenten, dvs. förhållandet mellan driftskostnaderna och tillgångarnas genomsnittliga marknadsvärde, som uppgick till 0,07 (0,07) procent.

Utveckling förvaltningskostnader

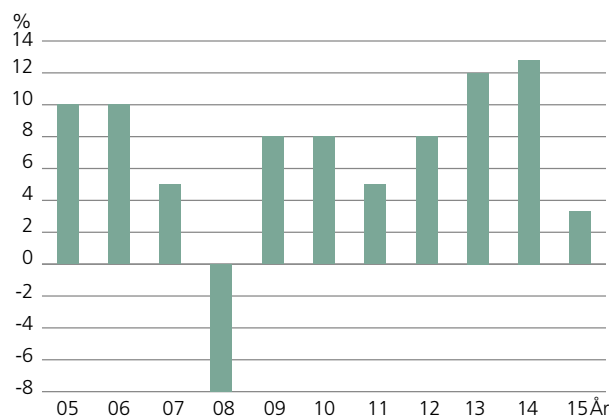

Kostnaderna för år 2015 togs ut genom en fast avgift om 12 kr per försäkring och ett avdrag på försäkringskapitalet om 0,07 procent. Den fasta avgiften halveras till 6 kr per försäkring den 1 januari 2016. Sammantaget bör avgiften och avdraget motsvara verksamhetens kostnader. Målsättningen är att fortsätta hålla en låg kostnadsnivå över tid.

Övergång till månadsvis återbäring från år 2014

Överstyrelsen fattade beslut om reviderade stadgar i föreningen i mars 2013. Ändringarna innebär att från januari 2014 gick föreningen över till månadsvis återbäringsränta i stället för årsvis i efterskott. Medlemmarnas pensionskapital räknas därför fortsättningsvis om löpande under året med den avkastning som kapitalet ger varje månad inom ramen för policyn för kollektiv konsolidering.

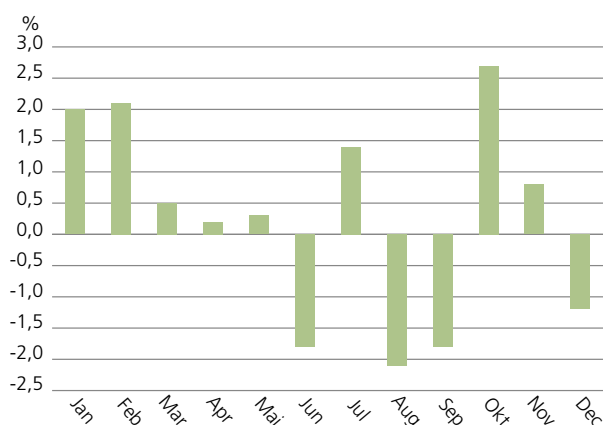
Återbäringsränta

Redogörelse för månadsvis återbäring under år 2015

Återbäringen tillförs medlemmarnas pensionskapital månadsvis i efterskott. Den första månadsvisa återbäringen meddelades i mitten av februari med utgångspunkt i avkastningen på placeringarna under januari och nivån på konsolideringsgraden den sista dagen i januari. Den ekonomiska ställningen och avkastningen under året har varit stabil och sammantaget har medlemmarnas pensionskapital tillförts en återbäringsränta om 3,3 procent före avkastningsskatt och kostnader.

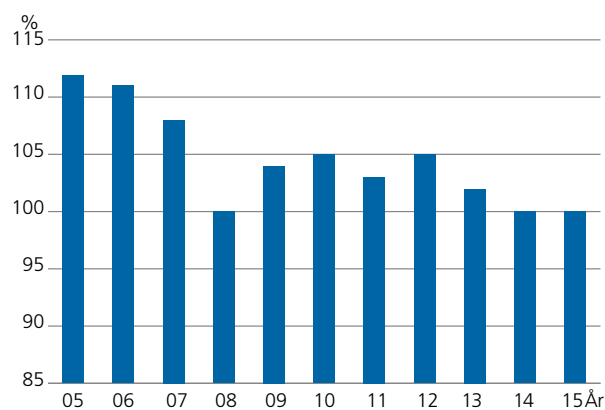
Månadsvis återbäringsränta 2015

Kollektiv konsolidering

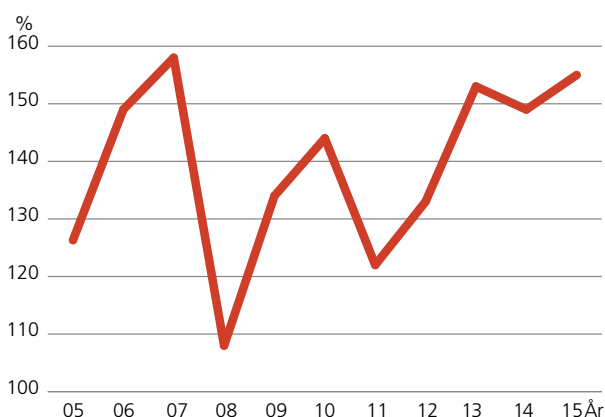
Med kollektiv konsolidering avses tillgångarnas marknadsvärde minskat med finansiella skulder i förhållande till summan av försäkringstekniska skulden baserad på premieinbetalningar och den garanterade räntan samt tidigare allokerade återbäringsmedel.

Kollektiv konsolideringsgrad

Styrelsen har beslutat om en policy för kollektiv konsolidering och återbäring i föreningen. I policyn anges att konsolideringsgraden bör ligga inom intervallet 95 – 105 procent med en målnivå på 100 procent. Konsolideringsgraden vid årsskiftet efter beslutad återbäring för december år 2015 var 100 procent.

Solvensgrad

Utvecklingen av solvensen

Solvansen uttrycker hur stor del av den försäkringstekniska skulden som täcks av tillgångarna. Avkastningen på tillgångarna under året har varit positiv. Utestående åtagande värderades vid årsskiftet med utgångspunkt i en diskonteringsräntekurva som utgår från marknadsräntan för de första kommande 10 åren och därefter en successiv anpassning till en fast s.k. makroränta på 4,2 procent. Den ränta som använts har en lägre räntenivå jämfört med föregående år vilket inneburit att värdet på utestående åtaganden stigit.

Sammantaget har solvensgraden under året stigit med 6 procentenheter från 149 procent till 155 procent. Avkastningen har bidragit med en förstärkning med 1 procentenhet och förändringar i värderingen av utestående åtaganden har bidragit med en förstärkning om 5 procentenheter.

Tillskott till premieregleringsfonden

Pensionsavtalet mellan parterna på det statliga avtalsområdet, PA 03, innebär att arbetsgivaren betalar premier till försäkringen Kåpan Tjänste för anställda mellan 18 – 65 års ålder men att anställda under 23 år inte tillförs premie. Enligt villkoren i stadgarna skall Kåpan Pensioner tillföra dessa medel till premieregleringsfonden som utgör en del av föreningens eget kapital. Under året har premieregleringsfonden tillförts sådana medel om totalt 19 (20) Mkr.

Avkastningsskatt

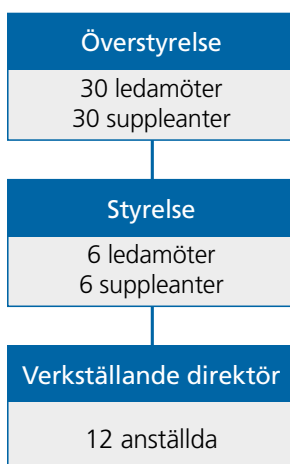
Föreningen betalar avkastningsskatt för medlemmarnas räkning. Utgångspunkt för skatteberäkningen är medlemmarnas pensionskapital i form av marknadsvärdet av föreningens tillgångar efter avdrag för finansiella skulder den 1 januari beskattningsåret. Avkastningen på dessa medel schablonberäknas efter en räntesats som är lika med den genomsnittliga statslåneräntan året innan beskattningsåret. Den framräknade schablonintäkten beskattas därefter med 15 procent. För föreningens vidkommande innebar detta att den inbetalade avkastningsskatten för år 2015 uppgick till 169 (181) Mkr.

Ledningsfunktioner och granskning

Kåpan Pensioners högsta beslutande organ är överstyrelsen. Ledamöterna i överstyrelsen är utsedda av parterna inom det statliga avtalsområdet. Hälften av ledamöterna är utsedda av Arbetsgivarverket och den andra hälften av de fackliga organisationerna. Det sammanlagda antalet ordinarie ledamöter uppgår till 30 med lika många personliga suppleanter. Under året har överstyrelsen hållit ordinarie stämma.

Föreningens operativa verksamhet leds av en styrelse, som består av sex ledamöter med personliga suppleanter. Styrelsen är i likhet med överstyrelsen paritetiskt sammansatt. Styrelsen utser föreningens verkställande direktör. Under året har styrelsen haft sju sammanträden varav ett i form av ett två dagars seminarium. Viktiga frågor som behandlats, utöver förslagen till stämman, är den framtida långsiktiga placeringsinriktningen, utvecklingen inom regelverksområdet och hanteringen av etik och risker i förvaltningen.

Styrelse och ledning

Styrelsen har under året utvärderat och beslutat om att inleda ett projekt med inriktningen att föreningen övergår till en generationsbaserad risk- och återbäringsmodell med start den 1 januari 2017. Under året har styrelsen uppdaterat och tagit beslut om samtliga av föreningens policys. Styrelsen har inom sig utsett ett ersättningsutskott där lönesättningen av verkställande direktören bereds. Ersättningarna till övriga ledande befattningshavare i föreningen beslutas av verkställande direktören i enlighet med den av styrelsen beslutade ersättningspolicy.

Ordförande i styrelsen och ersättningsutskottet var fram till den 1 juli 2015 generaldirektören för Arbetsgivarverket Ulf Bengtsson. Han ersattes av Eva Liedström Adler som även efterträdde honom som generaldirektör för Arbetsgivarverket.

Administration

Medelantalet anställda under året uppgick till 11 (12) personer med den huvudsakliga uppgiften att bedriva kapitalförvaltning, redovisning och riskkontroll. Statens tjänstepensionsverk (SPV) i Sundsvall anlitas för att administrera försäkringsverksamheten. I uppdraget ligger att utveckla och underhålla föreningens försäkringsadministrativa system, göra premieinbetalningskontroll, utföra försäkringstekniska beräkningar, utfärda pensionsbesked, upprätthålla en väl fungerande kundtjänst och ombesörja pensionsutbetalningar.

Investeringar

Årets investeringar uppgick till 3 (0) Mkr. Föreningen har under tidigare år uppdaterat och moderniserat merparten av de centrala systemen i verksamheten. Det försäkringsadministrativa systemet skrivs av på 10 år, övriga investeringar på 3 – 5 år.

Utblick inför framtiden

Kåpan Pensioner startade sin verksamhet år 1992 och är sedan år 2003 ickevalsalternativ för den valbara delen av tjänstepensionen. Föreningen har nu fått förtroendet att även försäkra de obligatoriska delarna och vara ickevalsalternativ för den valbara delen i det nya pensionsavtalet PA16. Premier i enlighet med det nya avtalet kommer att börja betalas in den 1 juli 2016 och system och rutiner kommer fram till dessa att anpassas till det nya avtalet. Avtalet innehåller även premier till en försäkring med möjlighet till kortare utbetalningstid än 5 år. Föreningen kommer därför under år 2016 att utvidga verksamheten med en ny försäkring, Kåpan Flex.

Föreningens verksamhet kommer genom det fortsatta förtroendet att fortsätta öka i omfattning vilket ställer större krav på organisationen men ger även stordriftsfördelar och möjligheter till en ökad effektivitet. Med det nya avtalet och den nuvarande utvecklingen uppnås en balans mellan utbetalningar och inbetalningar ungefär år 2060 vilket innebär att organisationen löpande behöver utvecklas och anpassas.

Med utgångspunkt i det nya pensionsavtalet och dess ökade premieflöde framförallt för medlemmar födda 1988 och senare har styrelsen beslutat att inleda ett projekt med inriktningen att föreningen övergår till en generationsbaserad risk- och återbäringsmodell med start den 1 januari 2017. Inriktningen är att modellen skall innebära en högre risknivå i placeringarna och därmed en förväntad högre avkastning för yngre medlemmar och en något lägre risk för äldre medlemmar som är nära att gå i pension eller vars pension är under utbetalning. Förutsättningarna för att genomföra projektet och modellens exakta utformning kommer löpande stämmas av med styrelsen under året. Beslut om ett genomförande kommer att fattas under senare delen av år 2016 och en fördjupad skriftlig information till medlemmarna planeras i samband med utskick av årsbeskedet i mars 2017.

Under år 2015 har arbetet fortsatt med att effektivisera verksamheten och förbereda organisationen inför de förändringar till nya regelverk för föreningens verksamhet som eventuellt kommer att införas i samband med implementeringen i svensk lagstiftning av det tjänstepensionsdirektiv som för närvarande bereds inom EU samt övriga förändringar i gällande regelverk.

Den strategiska inriktningen av verksamheten, att nå en god avkastning med begränsad risk ligger fast och målsättningen är att bibehålla den låga nivån på kostnaderna. Föreningen har ett fördjupat samarbete med Statens tjänstepensionsverk (SPV) rörande bl.a. samordnade pensionsbesked och gemensam kundtjänst. Syftet med samarbete är att ge medlemmarna en god nivå på informationen om den statliga tjänstepensionen och den egna pensionen.

Behandling av årets resultat

Årets resultat på 3 544 450 889 (+2 494 386 280) kronor överförs till övriga fonder. Föreningens egna kapital uppgår därmed per den 31 december 2015 till 25 460 105 111 (22 744 072 101) kronor.

FINANSIELL RAPPORT

Femårsöversikt

Resultat, Mkr	2015	2014	2013	2012	2011
Premieinkomst	4 189	4 102	4 007	3 935	3 710
Kapitalavkastning, netto	1 770	6 882	4 491	4 904	1 668
Utbetalda försäkringsersättningar	-1 659	-1 577	-1 449	-1 296	-1 122
Utbetald återbäring ¹⁾	-847	-583	-369	-260	-159
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	3 713	2 675	8 084	5 378	-4 471
Årets resultat	3 544	2 494	7 962	5 199	-4 647

¹⁾ Utbetalningar redovisas som en avdragspost under Eget kapital, Finansiell rapport.

Ekonomisk ställning, Mkr	2015	2014	2013	2012	2011
Totala tillgångar ¹⁾	72 250	69 374	60 256	53 693	46 627
Placeringstillgångar ¹⁾	70 873	67 609	58 580	51 978	45 169
Försäkringstekniska avsättningar	46 623	46 084	39 398	40 477	38 356
Konsolideringskapital	25 460	22 744	20 813	13 198	8 237
Kapitalbas	25 451	22 736	20 803	13 186	8 222
Erforderlig solvensmarginal	1 865	1 843	1 576	1 619	1 534

¹⁾ Placeringstillgångar till verkligt värde och övriga tillgångar till bokfört värde.

Nyckeltal, procent	2015	2014	2013	2012	2011
Förvaltningskostnader ¹⁾	0,07	0,07	0,08	0,09	0,10
Totalavkastning	2,6	11,5	8,4	10,5	3,9
Återbäringränta	3,3	12,7	12,0	8,0	5,0
Konsolideringsgrad	100	100	102	105	103
Solvensgrad	155	149	153	133	122

¹⁾ I förhållande till genomsnittliga tillgångar.

Totalavkastning per tillgångsslag ¹⁾

	Marknadsvärde 2015-12-31		Marknadsvärde 2014-12-31		Total- avkastning i procent ²⁾ 2015
	Mkr	%	Mkr	%	
Aktierelaterade	23 851	33	21 592	31	2,7
Ränterelaterade ³⁾	34 955	48	37 262	54	-0,3
Alternativa placeringar	12 396	17	8 879	13	12,4
Övriga tillgångar	1 048	2	1 641	2	-
Summa tillgångar	72 250	100	69 374	100	2,6

¹⁾ Definieras i relation till vilket underliggande tillgångsslag som genererar avkastningen.

²⁾ Daglig tidsviktning av placeringarna i relation till värdeförändringar, ränteintäkter och utdelningar.

³⁾ Avkastningen på derivatinstrument som tecknats för att minska ränterisken i utestående försäkringsåtaganden är inkluderad i avkastningen för räntebärande placeringstillgångar.

Resultaträkning

Mkr	Not	2015	2014
Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelsen			
Premieinkomst	3	4 189	4 102
Kapitalavkastning, intäkter	4	3 778	3 672
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5	1 013	4 949
Utbetalda försäkringsersättningar	6	-1 659	-1 577
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar		-539	-6 686
Driftskostnader	7	-48	-46
Kapitalavkastning, kostnader	8	-1 590	-1 178
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9	-1 431	-561
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		3 713	2 675
Icke-teknisk redovisning			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		3 713	2 675
Avkastningsskatt	10	-169	-181
Årets resultat tillika totalresultat		3 544	2 494

Rapport över totalresultat

Mkr	2015	2014
Årets resultat	3 544	2 494
Övrigt totalresultat	0	0
Summa totalresultat	3 544	2 494

Balansräkning

Mkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
Övriga immateriella tillgångar	11	9	8
Placeringsstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	12	36 354	31 589
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	13	34 419	35 970
Derivat	14	100	50
	15	70 873	67 609
Fordringar			
Övriga fordringar	16	152	22
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	17	2	2
Kassa och bank		874	1 338
		876	1 340
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		340	395
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		0	0
		340	395
Summa tillgångar		72 250	69 374
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Andra fonder	18		
Övriga fonder		21 469	19 822
Evidt förlagslån		386	386
Premieregleringsfond		61	42
Årets resultat tillika totalresultat		3 544	2 494
		25 460	22 744
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	19, 20	46 614	46 074
Avsättning till oreglerade skador	21	9	10
		46 623	46 084
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Skatt		9	11
Skulder			
Derivat	14	36	528
Övriga skulder	22	119	5
		155	533
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		3	2
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		72 250	69 374
Poster inom linjen			
Ställda säkerheter, likvida medel	23	81	581
Inlånade finansiella instrument		60	92
Åtaganden		21 999	17 536

Rapport över förändring av eget kapital

2015

Mkr	Övriga fonder	Evigt förlagslån	Premie-reglerings fond	Årets totalresultat	Eget kapital
Ingående eget kapital föregående räkenskapsår	19 822	386	42	2 494	22 744
Vinstdisposition 2014	2 494			-2 494	0
Under räkenskapsåret utbetald återbäring	-847				-847
Omförda medel enligt stadgarna			19		19
Årets resultat tillika totalresultat 2015				3 544	3 544
Utgående eget kapital räkenskapsåret	21 469	386	61	3 544	25 460

2014

Mkr	Övriga fonder	Evigt förlagslån	Premie-reglerings fond	Årets totalresultat	Eget kapital
Ingående eget kapital föregående räkenskapsår	12 443	386	22	7 962	20 813
Vinstdisposition 2013	7 962			-7 962	0
Under räkenskapsåret utbetald återbäring	-583				-583
Omförda medel enligt stadgarna			20		20
Årets resultat tillika totalresultat 2014				2 494	2 494
Utgående eget kapital räkenskapsåret	19 822	386	42	2 494	22 744

Kassaflödesanalys

Mkr	1 jan – 31 dec 2015	1 jan – 31 dec 2014
Den löpande verksamheten ¹⁾		
Resultat före skatt	3 713	2 675
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet ²⁾	959	2 300
Betald avkastningsskatt	-169	-181
Utbetald återbäring ³⁾	-847	-583
Förändring av övriga rörelsefordringar	-75	75
Förändring av övriga rörelseskulder	-415	501
Kassaflöde från den löpande verksamheten	3 166	4 787
Investeringsverksamheten		
Investering i anläggningstillgångar	-3	0
Försäljning av finansiella placeringstillgångar	21 402	22 808
Köp av finansiella placeringstillgångar	-25 048	-27 449
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-3 649	-4 641
Finansieringsverksamheten		
Inbetalda utjämningsavgifter	19	20
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	19	20
Årets kassaflöde	-464	166

Förändring av likvida medel

Mkr	2015	2014
Likvida medel vid årets början	1 338	1 172
Årets kassaflöde	-464	166
Likvida medel vid årets slut ⁴⁾	874	1 338

¹⁾ Varav	2015	2014
Ränteinbetalningar	1 169	1 128
Ränteutbetalningar	265	183
Erhållna utdelningar	765	402

²⁾ Varav	2015	2014
Avskrivningar	2	2
Orealiserade vinster	-1 013	-4 949
Orealiserade förluster	1 431	561
Förändring av försäkringstekniska avsättningar	539	6 686

³⁾ Utbetald återbäring tas direkt från Övriga fonder.

⁴⁾ Likvida medel består av kassa och bankmedel.

Noter

Samtliga belopp i följande noter är angivna i miljontals kronor om inte annat anges.

NOT 1 Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2015 och avser Kåpan pensioner försäkringsförening (Kåpan Pensioner) som är en understödsförening (tjänstepensionskassa) med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Smålandsgatan 12, Stockholm och organisationsnummer är 816400-4114. Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 23 februari 2016. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 16 mars 2016.

Årsredovisningen är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2008:26 med tillägg i FFFS 2009:12 samt Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 2.

Kåpan Pensioner tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS vilket innebär att internationella redovisningsstandarder tillämpas i den utsträckning det är möjligt enligt svensk lag på redovisningsområdet.

Lagen (1972:262) om understödsföreningar upphävdes vid ikraftträdandet av försäkringsrörelselagen (2010:2043) den 1 april 2011. Enligt lagen om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2044) fick understödsföreningar fortsätta att bedriva sin verksamhet till utgången av 2014. Härefter har övergångstiden förlängts till utgången av 2017.

Förutsättningar vid upprättande av den finansiella rapporten

Kåpan Pensioners funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Finansiella tillgångar och skulder värderas till verkligt värde. Övriga tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med lagbegränsad IFRS kräver att försäkringsföretagets ledning gör bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte annars framgår tydligt från andra källor. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

En källa för bedömningar och osäkerheter är värdet på de åtaganden som ligger i de försäkringskontrakt som föreningen har tecknat. En annan källa till bedömningar och osäkerhet är värderingen av finansiella tillgångar för vilka det inte finns något observerbart marknadspris. För dessa instrument används antingen objektiva externa värderingar eller ett värde baserat på en bedömning av förväntade framtida kassaflöden. Vid behov kompletteras dessa värderingar med ytterligare bedömningar beroende på osäkerheten i marknadssituationen.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till svenska kronor efter balansdagens valutakurs.

Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto inom raden Kapitalavkastning, intäkter eller Kapitalavkastning, kostnader. Termins-

kontrakt i utländsk valuta används i huvudsak för att eliminera valutakursrisken i utländska aktier och andelar.

Redovisning av försäkringsavtal

Försäkringskontrakt redovisas och värderas i resultat- och balansräkning i enlighet med sin ekonomiska innebörd. Samtliga kontrakt redovisas som försäkringsavtal. Klassificeringen baseras på att föreningen garanterar en viss ränta på inbetalade premier samt ett antal övriga åtaganden som innebär att föreningen tar på sig en betydande försäkringsrisk i relation till försäkringstagaren.

Premieinkomst

Premieinkomsten för året består av mottagna premier.

Premieinkomsterna för Kåpan Tjänste avser under året inbetalda premier med avdrag för så kallade utjämningsavgifter enligt föreningens stadgar. För Kåpan Plus, Kåpan Extra och Kåpan Ålderspension motsvarar premieinkomsten vad som inbetalats under året.

Livförsäkringsavsättning

Samtliga livförsäkringsavsättningar avser tjänstepensioner och värderas enligt principerna i EU:s tjänstepensionsdirektiv. Det innebär att föreningens åtagande värderas enligt så kallade aktsamma antaganden. Avsättningen beräknas enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FFFS 2013:23). Det innebär att avsättningen marknadsvärderas med utgångspunkt i gällande likvida marknadsräntor för motsvarande löptider kompletterat med räntor konvergerande till en långsiktig terminränta angiven av Finansinspektionen (4,2 %). Livförsäkringsavsättningen motsvarar beräknat kapitalvärde av föreningens åtaganden. Antaganden om framtida dödlighet, ränta, driftskostnad och skatt har beaktats. Samtliga dödlighetsantaganden som görs är könsberoende. Utbetalade pensioner beräknas dock utifrån könsneutrala antaganden. Antagandet om driftskostnader förväntas motsvara framtida faktiska kostnader för administrationen.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen utgörs av sjukräntor för anställda inom PA-91-avtalet som vid utgången av 2014 var arbetsoförmögna minskat med eventuella slutbetalningspremier för de samma under 2015. Föreningens aktuarie beräknar avsättningen. Förändring i oreglerade skador redovisas i not 21.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter

Intäkter avser avkastning på placeringstillgångar i form av utdelning på aktier och andelar, ränteutgifter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Kostnader för placeringstillgångar utgörs av kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

Samtliga placeringstillgångar värderas till verkligt värde. Skillnaden mellan värderingen och anskaffningsvärdet är en orealiserad vinst eller förlust som redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust.

Realiserad vinst eller förlust är skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar

forts. Not 1

förs tidigare realiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Realiserade vinster på placeringstillgångar respektive Realiserade förluster på placeringstillgångar. Realisationsvinster på andra tillgångar än placeringstillgångar redovisas som Övriga intäkter.

Avkastningsskatt

Avkastningsskatt är inte en skatt på föreningens resultat, utan betalas av föreningen för försäkringstagarnas räkning. Värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning belastas med avkastningsskatt som beräknas och betalas varje år. Kostnaden redovisas som skattekostnad.

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar som förvärvas av Kåpan Pensioner redovisas till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar (se nedan) och eventuella nedskrivningar. Immateriella tillgångar skrivs av på mellan tre till fem år från det datum då de är tillgängliga för användning. Det försäkringsadministrativa systemet skrivs av på 10 år.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen är aktier och andra egetkapitalinstrument, räntebärande värdepapper, förlagslån och olika former av derivat.

Förvärv och avyttring av finansiella instrument redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då föreningen förbinder sig att förvärva eller avyttra instrumentet.

Kåpan Pensioner har som princip att värdera samtliga placeringstillgångar till verkligt värde via resultaträkningen (fair value option) dels därför att föreningen löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden, dels därför att när det gäller räntebärande tillgångar så reducerar detta en del av den redovisningsmässiga inkonsekvens och volatilitet som annars uppstår när livförsäkringstekniska avsättningar löpande omvärderas genom en diskontering med en aktuell ränta.

Följande punkter sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på de finansiella instrumenten i redovisningen.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Den största delen av föreningens finansiella instrument har ett verkligt värde baserat på priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så erhålls en uppskattning av det verkliga värdet genom tillämpning av modellbaserad värderingsteknik enligt följande:

För onoterade aktier så tar respektive extern portföljförvaltare fram värderingen baserat på tillgänglig prisinformation. Normalt sett föreligger en tidsmässig förskjutning i denna värdering med 1 – 3 månader. Detta innebär att värderingarna per 2015-12-31 typiskt sett baseras på värdebesked från förvaltarna framtagna under perioden 2015-09-30 – 2015-11-30.

För vissa finansiella instrument erhålls uppgifter om verkligt värde genom en bedömning av värdet. Värderingen görs då i regel med utgångspunkt i en uppskattning av det förväntade framtida kassaflödet. Kåpan Pensioner utvärderar värderingen med regelbundna intervaller och prövar dess giltighet genom att bedöma dess rimlighet och att använda parametrar och prognoser som överensstämmer med den faktiska utvecklingen.

För vissa räntebärande placeringar har en modellbaserad kassaflödesvärdering av den underliggande företagslåneportföljen i respektive placering legat till grund för värderingen.

Derivatinstrument

Derivatinstrument tas upp till det verkliga värde utifrån det värde som erhålls från motpart där verkligt värde beräknats med hjälp av en värderingsmodell som är etablerad på marknaden för värdering av den typ av derivatinstrument som det är fråga om.

Viktiga bedömningar samt källor till osäkerhet

Som framgår av ovanstående avsnitt, Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad, baseras värderingen till verkligt värde på värderingsmodeller. En sådan värdering grundas till del på observerbara marknadsdata och till del, i avsaknad av sådana, på antaganden om framtida förhållanden. Värderingar som inte baseras på publicerade prisnoteringar innebär osäkerhet.

Graden av osäkerhet varierar och är störst när framtidsantaganden måste göras som inte grundas på observerbara marknadsförhållanden. För vissa av antagandena kan mindre justeringar ge betydande effekt på det uppskattade värdet. När placeringarna blir aktuella att realisera i framtiden kan det verkliga uppnådda försäljningspriset komma att avvika från tidigare uppskattningar, vilket kan ge en betydande positiv eller negativ resultat effekt.

Som också framgår av avsnittet föreligger beträffande onoterade aktier en tidsfördröjning beträffande värderingstidpunkten. I en marknad med sjunkande marknadspriser innebär detta att de uppskattade verkliga värdena överskattas och vice versa.

Finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, t.ex leverantörsskulder värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma föreningen till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar med tillägg för eventuella uppskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod.

Persondatorutrustning kostnadsförs vid anskaffningstidpunkten. Konst för utsmykningsändamål värderas till anskaffningsvärde.

Pensioner

Anställda i föreningen har individuellt baserade pensionsplaner med utgångspunkt i pensionsavtalet för bank- och försäkringsanställda. Pensionen är tryggad genom försäkringsavtal. Avgifter till dessa redovisas som en driftskostnad i resultaträkningen. Individuella avtal om löneväxling finns, den anställda avstår då en del av sin bruttolön mot en pensionsinsättning. Förfarandet är kostnadsneutralt för föreningen.

Premieregleringsfond

Enligt gällande pensionsavtal betalar arbetsgivaren för varje anställd premie till föreningen för tjänstepensionsförsäkring. Premiens storlek regleras i gällande pensionsavtal. Arbetsgivaren betalar även avgift för anställd som omfattas av pensionsavtal men som inte uppnått 23 års ålder och därför inte tillgodoräknas premier för den kompletterande ålderspensionen (Kåpan Tjänste). I enlighet med föreningens stadgar tillförs dessa icke allokerade avgifter föreningen som tillskott till premieregleringsfond.

NOT 2 Upplysningar om väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Föreningens redovisade resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten. Nedanstående not omfattar en beskrivning av riskhanteringsorganisationen samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

Syftet med föreningens riskhanteringsorganisation är att identifiera, mäta och styra de största riskerna som företaget är exponerat för. Ett viktigt syfte är även att bedöma om risknivån är godtagbar i förhållande till den solvens som föreningen har vid var tidpunkt.

Finansiella risker, där främst marknads-, kredit- och likviditetsrisker ingår, kan hanteras på två principiella sätt. Dels kan åtgärder vidtas som reducerar effekten av finansiella risker, detta sker inom ramen för riskhanteringsprocessen. Dels kan kapital allokteras till en buffert för att täcka förluster som de finansiella riskerna kan komma att generera.

Föreningens riskhanteringsorganisation är uppbyggd enligt följande:

Huvudansvaret för de risker som föreningen är utsatt för ligger på styrelsen. Styrelsen fastställer de riktlinjer som ska gälla för riskhantering, riskrapportering, intern kontroll och uppföljning, samt att det finns en samlad funktion i företaget för riskkontroll och att det finns en funktion för regel efterlevnad (compliance). Styrelsen har i särskild instruktion inom vissa ramar delegerat ansvaret för riskhantering till olika andra funktioner i föreningen: VD, kapitalförvaltningschefen, complianceansvarig, och riskmanager. Instruktionerna revideras regelbundet av styrelsen för att säkerställa att de korrekt återspeglar verksamheten. Försäkringsrisker analyseras fortlöpande av föreningens aktuarie. Konsulter anlitas vid behov.

Implementering och uppföljning av styrdokument och rutiner i organisationen är ett kontinuerligt arbete, där styrdokument och rutiner kontrolleras och revideras regelbundet för att säkerställa att de korrekt återspeglar gällande marknadsvillkor samt aktuella villkor i föreningens försäkringsprodukter.

Genom löpande utbildningsaktiviteter samt tydliga processer säkerställs att riskkontrollen fungerar i hela organisationen och att varje anställd förstår sin roll och sitt ansvar. Att detta är uppfyllt kontrolleras av styrelsen genom sina beslut om årligen återkommande oberoende granskningar som genomförs av internrevisionen.

Risker i försäkringsverksamheten

Föreningens åtaganden består av avgiftsbetalad pensionsförsäkring med garanterad avkastning. Den risk som föreligger beträffande dessa försäkringar är att föreningen inte kan infria sina förpliktelser. För att begränsa risken för att detta skall inträffa görs de åtaganden som ligger till grund för beräkning av garanterade pensionsbelopp med säkerhetsmarginaler.

Försäkringsrisken består av flera olika delar där nivån på medlemmarnas garanterade avkastning är den största. En risk är livfallsrisken, som påverkas av antaganden kring livslängd, och som avser att den faktiska livslängden blir längre än den antagna dvs medlemmarna blir äldre än vad som är antaget, vilket leder till att utbetalningar av ålderspensioner görs under en längre tid. En högre livfallsrisk innebär att de försäkringstekniska avsättningarna som föreningen gjort för att täcka kommande pensionsutbetalningar inte fullt ut täcks av gjorda avsättningar. För föreningen som har en utbetalningstid för huvuddelen av pensionskapitalet under 5 år, under den period när medlemmarna är mellan 65 – 70 år, så är livfallsrisken relativt liten jämfört med den typ av pensioner som betalas ut livslångt. I och med pensionsavtalet PA 03 har föreningen fått en successivt ökande andel livslånga pensioner genom den individuella ålderspensionen. Över tiden kommer därmed livslångsrisken att öka i verksamheten.

Dödsfallsrisk, sjukfallsrisk och annullationsrisk är tre andra typer av risker, som inom föreningens verksamhet bedöms vara marginella. Begreppet dödsfallsrisk avser dödsfallsersättningar, dvs ersättningar som betalas ut i samband med dödsfall. Sjukfallsrisk innebär att

sjukligheten hos de försäkrade blir högre än man räknat med i de gjorda antagandena, eller att iverkling av pågående sjukfall tar längre tid än man antagit.

Annullationsrisk avser att försäkringstagaren gör uppehåll i premiebetalningarna, eller återköper eller för över sin försäkring till någon annan. Avsättningarna i föreningen görs enligt det regelverk som syftar till att åtaganden alltid ska kunna infrias. Försäkringsrisk omfattar både risken att försäkringsutfallet under det kommande året blir ovanligt ogynnsamt (slumprisk, avsättning för ej intjänad premie, och kvardröjande risker) och att iverkling av oreglerade skador blir dyrare än beräknat (parameterfel). Beräkningarna av bästa skattning, slumprisk och annullationsrisk baseras på faktiska bestånd på balansdagen. Merparten av dessa risker ligger utanför ramen för föreningens nuvarande verksamhet t.ex. innebär pensionsavtalet PA 03 att föreningens ansvar för slutbetalning av återstående premier till pension vid bl.a. sjukdom upphör över tid.

2015

Antagande	Förändring i antagande	Förändring i avsättning, Mkr
Livslängdsökning	20 %	541
Kostnadsinflation	20 %	119
Diskonteringsränta	1%-enhet	-3 666

2014

Antagande	Förändring i antagande	Förändring i avsättning, Mkr
Livslängdsökning	20 %	534
Kostnadsinflation	20 %	117
Diskonteringsränta	1%-enhet	-3 708

Hantering av ränterisker i utestående försäkringsåtaganden

De åtaganden föreningen har består till en dominerande del av fasta garanterade räntor på inbetalade premier. Dessa åtaganden har i den försäkringstekniska avsättningen värderats, i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd, med utgångspunkt i aktuella marknadsräntor för motsvarande löptider.

Under året har effekten av förändringar av marknadsräntorna inneburit att värdet på gjorda åtaganden har fallit i värde med 953 (-6 737) Mkr. För året förelåg inga effekter av ändrade föreskrifter och förordningar för diskonteringsränta. Käpan använder, genom beviljad dispens från Finansinspektionen, vid val av räntesats för beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna, de regler som anges i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2013:23 om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar. Sammantaget innebär förändringarna i marknadsräntor att åtagandena har sjunkit i värde med 953 (-6 737) Mkr. För att minska den utestående ränterisken i gjorda åtaganden tecknas avtal om olika former av räntesäkringar. Avtalen innebär att den fasta räntan i åtagandena byts mot en rörlig ränta med en mindre risk för värdeförändring. Utestående avtal om räntesäkring omfattade vid årets slut totalt 1 000 (0) Mkr. Värdeförändringen av räntesäkringarna innebär att dessa sjunkit med 23 (-64) Mkr. Den sammanlagda resultateffekten och positiva (negativa) påverkan på solvensen uppgår därmed till 930 (-6 673) Mkr.

Hantering av matchningsrisk

Föreningens sammantagna utestående ränterisk (matchningsrisk) är en sammanvägning av de räntebärande tillgångarna och den utlovade pensionsutbetalningen inklusive den garanterade räntan på medlemmarnas sparande fram till dess utbetalning sker. Matchningsrisken definieras som den ränterisk som kan beräknas som skillnaden mellan durationen på samtliga tillgångar inklusive räntederivat och durationen på pensionsskulderna. Utestående matchningsrisk mäts som ränterisktäckningsgrad. Ränterisktäckningsgraden bör enligt styrelsens beslut

forts. Not 2

ej understiga 30 procent och skall löpande anpassas till utvecklingen av solvensgraden och behovet av räntesäkring av utställda åtaganden. Ränterisktäckningsgraden uppgår till 36,0 (37,4) procent. Den 31 december 2013 trädde nya föreskrifter och allmänna råd om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar, FFFS 2013:23 i kraft. För föreningens verksamhet gäller dock fortfarande, genom särskild övergångsreglering, de sedan flera år tillbaka upphävda föreskrifterna FFFS 2008:23. Föreningen har därför ansökt om och beviljats dispens till och med 31 december 2017 att jämte bestämmelserna i UFL, lagen (1972:262) om understödsföreningar, få tillämpa de nya föreskrifterna och allmänna råden i FFFS 2013:23. Föreskrifterna FFFS 2013:23 innebär att föreningen vid beräkning av diskonteringsräntekurva ska utgå från marknadsnoteringar för de ränteswappar som handlas på aktiva marknader när föreningen tar fram den diskonteringsräntekurva som används för beräkning av de försäkringstekniska avsättningarnas värde, samt tillämpa den i föreskrifterna föreskrivna beräkningsmetoden som även innebär att den långsiktiga terminsräntan anses konvergera mot ett av Finansinspektionen angivet värde. Denna långsiktiga terminsränta var vid årets utgång 4,2 (4,2) procent.

Matchningsrisk hanteras även genom att föreningen regelbundet genomför s.k. ALM-studier ("Asset Liability Modelling"), dvs en beräkningsteknisk utvärdering för att finna en optimal mix av olika tillgångsslag som kan matcha skulderna över tid, för att säkerställa att tillgångarna alltid räcker till för att täcka skulderna i den takt de förfaller till betalning. Föreningen anlidade i maj en investmentbank för att, i samarbete med föreningen, utföra en ALM-studie. Syftet med studien var att fastställa den optimala sammansättningen av föreningens tillgångsslag och skuldsäkringsstrategi för att bäst kunna balansera föreningens långsiktiga åtaganden.

Mål, principer och metoder för hantering av finansiella risker

I föreningens verksamhet uppstår olika typer av finansiella risker som marknadsrisk, kreditrisk, likviditetsrisk. Utöver dessa förekommer även operativa risker, legala risker och strategiska risker. I syfte att begränsa och kontrollera risktagandet i verksamheten har föreningens styrelse fastställt en placeringpolicy med riktlinjer och instruktioner för finansverksamheten och för funktionen för riskkontroll.

Allmänna mål för riskhantering

Föreningens tillgångar skall placeras på det sätt som bäst gagnar medlemmarnas intressen, och överdriven riskkoncentration skall undvikas genom tillbörlig diversifiering mellan och inom olika tillgångsslag. Tillgångarna skall, med beaktande av föreningens försäkringsåtaganden och förändringar i framtida värde och avkastning, placeras så att föreningens betalningsberedskap är tillfredsställande, och att en tillräcklig förväntad avkastning uppnås inom ramen för en aktsam förvaltning. I verksamhet som rör tjänstepensionsförsäkring ska enligt försäkringsrörelselagen (1982:713), som fortfarande tillämpas av föreningen enligt nu gällande övergångsregler för understödsföreningar, de tillgångar som motsvarar försäkringsteknisk avsättning värderas och förvaltas på ett aktsamt sätt. Bestämmelserna om aktsamhet har sin grund i det s.k. tjänstepensionsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut). Aktsamhetsprincipen ("the prudent person rule") innebär att verksamheten ska bedrivas på ett sätt som den enskilde förmånstagaren själv skulle göra om han eller hon hade den kompetens och kunskap som behövs.

Allmänna principer för riskhantering

Risktagandet i föreningen skall vara rimligt i förhållande till gjorda åtaganden. Detta efterlevs genom ett begränsat risktagande inom ramen för de krav som ställs på matchning, diversifiering och risktagande. Risktagandet skall också, vid varje tidpunkt, stå i rimlig proportion till föreningens riskkapital, långsiktiga mål för avkastningen vilket uttrycks som nivån på de garanterade åtagandena, och förväntad återbäringsränta.

Metoder för riskhantering

Värdefall på tillgångssidan kan begränsas med i princip tre olika metoder. Den första metoden är att sprida riskerna på olika

tillgångsslag genom att bygga upp en diversifierad investeringsportfölj, t.ex. aktier, räntebärande placeringar, fastigheter osv. Att sprida riskerna med diversifiering är en grundläggande regel inom kapitalförvaltning. Den andra metoden innebär att sälja riskfyllda tillgångar när portföljen minskar i värde för att på så vis skydda kapitalet, men metoden innebär samtidigt att sälja när priset är lågt och det är inte en bra förvaltningsstrategi. Den tredje metoden är att använda s.k. kapital-skyddade placeringar, som exempelvis obligationer, där utgivaren åtagit sig att återbetala minst det nominella beloppet på förfallodagen, oavsett hur marknaden har utvecklats. Ytterligare en metod att begränsa risken för förluster är att inte investera alltför mycket i ett och samma bolag (eller koncern), även detta är en form av diversifiering. Operativa risker, däremot, begränsas genom regelbunden översyn av rutiner och arbetssätt och genom att styrelsen regelbundet låter utföra en oberoende granskning av verksamheten och av såväl tillgångs-förvaltningen som hanteringen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Hantering av ränterisk

Ränterisken uttrycker den förändring av marknadsvärdena på ränterelaterade instrument som uppstår vid rörelser i det allmänna ränteläget. Värdeförändringen, och därmed risken, är kopplad till vilken räntebindningstid (duration) respektive instrument och hela investeringsportföljen har vid varje tidpunkt. Ränterisken i placeringar i ränterelaterade instrument mäts med utgångspunkten att varje dags räntebindning ökar ränterisken och ökar med åtagandenas löptid. Genomsnittlig räntebindningstid är ett elasticitetsmått avseende ränterisk som anger effekten när samtliga marknadsräntor förändras lika mycket (parallellskifte). Räntebindningstiden för ett givet instrument beräknas genom att väga tiden till varje framtida kassaflöde, detta kallas även för instrumentets duration.

Tillgångarna ökar med 1 381 (1 387) Mkr vid en ökning av räntan på +1 procent. Skulden minskar med 3 666 (3 708) Mkr, som angivits tidigare. Den sammanlagda utestående ränterisken vid en förändring av diskonteringsräntan med 1 procentenhet uppgår till 2 285 (2 321) Mkr i form av en positiv påverkan på solvensen.

Hantering av aktiekursrisk

Aktiekursrisk är risken för att marknadsvärdet på en aktieplacering sjunker på grund av förändringar i dess kurs på aktiemarknaden. För att minska aktierisken i aktieportföljen bör en, i förhållande till portföljens storlek, god diversifiering av innehaven eftersträvas.

För aktierelaterade instrument mäts risken genom att analysera hur mycket marknadsvärdet påverkas av fallande eller stigande aktiekurs. I avsnittet känslighetsanalys, nedan, redogörs för den utestående aktiekursrisken. Den sammanlagda utestående aktierisken vid en kursförändring om 10 procentenhet uppgår till 2 705 (2 450) Mkr.

Hantering av fastighetsprisrisk

Fastighetsprisrisk är risken för att marknadsvärdet på en fastighetsplacering sjunker i värde. Fastighetsprisrisk mäts som en minskning av fastighetsplaceringarnas marknadsvärde. Den sammanlagda utestående fastighetsprisrisken vid en värdeförändring om 10 procentenhet uppgår till 745 (472) Mkr.

Hantering av valutarisk

Valutarisk uppstår till följd av värdeförändringar i tillgångar och skulder som följd av förändringar i valutakurserna. Valutarisken mäts som en procentuell andel av de utländska tillgångar som ej är valutasäkrade. För föreningen är samtliga åtaganden på skuldsidan i svenska kronor. Därmed är samtliga tillgångar, som är i utländsk valuta och ej valutasäkrade, behäftade med valutarisk. Exponering för valutarisk ska, enligt styrelsens beslut, ligga mellan 5 och 15 procent av de totala tillgångarnas värde.

Valutaexponeringen uppgår efter valutasäkring till 10,5 (7,2) procent av placeringstillgångarnas värde. Bruttoexponeringen, dvs. valutaexponering utan valutaterminer, uppgår till 22 152 (18 403) Mkr. Den sammanlagda utestående valutarisken beräknas vid en förändring av valutakurserna på 10 procentenhet uppgår till 756 (495) Mkr.

forts. nästa sida

forts. Not 2

Valutaexponeringens fördelning i olika valutor:

	2015	2014
USD	2,55%	0,10%
EUR	-0,11%	0,05%
GBP	0,47%	-0,04%
AUD	0,42%	0,03%
JPY	0,04%	0,03%
CHF	-0,02%	-0,05%
CAD	0,32%	0,07%
NZD	0,32%	0,00%
Övriga	6,50%	7,00% ¹⁾
	10,49%	7,19%

¹⁾ Emerging markets-valutor redovisas under posten Övriga valutor.

Hantering av kreditrisk

Med kreditrisk avses risken för förlust om motparten inte fullgör sina betalningsförpliktelser. Kreditrisk kan, med vissa antaganden, ses som skillnaden i värdering av ett värdepapper med kreditrisk, och värderingen av en riskfri obligation med likartade villkor och samma duration. Skillnaden (räntedifferensen) kallas för creditspread, och definieras som skillnaden i ränta mellan en riskfri obligation utgiven av staten, och vad en utgivare som kan gå i konkurs (t.ex. ett företag) får betala.

Kreditrisken mäts genom en beräkning av hur marknadsvärdet på tillgångar med kreditrisk förändras, om skillnaden mellan den riskfria räntan och räntan på tillgångar med kreditrisk förändras med ett visst antal procent. Den sammanlagda utestående kreditrisken beräknad med ett antagande om en fördubbling av noterad creditspread uppgår till 2 185 (1 200) Mkr.

Fem största exponeringarna, fastighetsbolag			Fem största exponeringarna ej kreditinstitut		
	2015-12-31	2014-12-31		2015-12-31	2014-12-31
1.	2,47%	1,58%	1.	2,87%	2,43%
2.	0,57%	0,39%	2.	2,36%	2,04%
3.	0,35%	0,32%	3.	2,31%	1,78%
4.	0,29%	0,31%	4.	1,45%	1,47%
5.	0,18%	0,07%	5.	1,39%	1,40%
Kvot ¹⁾	3,86%	2,67%	Kvot ¹⁾	10,38%	9,12%

Fem största exponeringarna, kreditinstitut			Fem största exponeringarna säkerställda obl.		
	2015-12-31	2014-12-31		2015-12-31	2014-12-31
1.	10,18%	9,35%	1.	7,76%	7,04%
2.	8,17%	9,17%	2.	6,53%	6,50%
3.	7,50%	9,12%	3.	5,45%	6,33%
4.	7,28%	9,03%	4.	3,44%	5,88%
5.	5,33%	6,91%	5.	3,44%	3,68%
Kvot ¹⁾	38,46%	43,58%	Kvot ¹⁾	26,62%	29,43%

Samtliga procentsatser uttryckta som andel av nuvärdet av FTA på balansdagen, och ingår i föreningens regelbundet återkommande rapportering av skuldtäckning till Finansinspektionen.

¹⁾ Koncentrationskvoten beräknas enligt $CR_m = \sum_{i=1}^m s_i$ där summan beräknas över de 5 största innehaven ($m = 5$).

Hantering av motpartsrisk

Föreningen placerar sitt kapital i många olika tillgångsslag. Motpartsrisk är ett mått på sannolikheten att en motpart inte kan fullfölja sina betalningsåtaganden. Risken hanteras genom att värdet av en enskild placering begränsas enligt styrelsens beslut om hur placeringar får göras. Begränsningarna omfattar hela grupper eller koncerner och samtliga värdepapperstyper.

Med en grupp avses två eller flera fysiska eller juridiska personer som utgör en helhet ur risksynpunkt därför att någon av dem har, direkt eller indirekt, ägarinflytande över en eller flera av de övriga i gruppen, eller att de utan att stå i sådant förhållande har sådan inbördes anknäpning att någon eller samtliga av de övriga kan råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem.

Översiktlig redogörelse för gällande begränsningar och utestående risker

Gällande begränsningar i placeringspolicy för placering med utgångspunkt i bedömd kreditvärdighet i form av rating. De begränsningar som tilläts på totalnivå per ratingkategori ändrades under året.

2015	Av totala tillgångar	Maximalt /motpart	Av totala tillgångar	Största motparts-exponering
Kreditvärdighet				
Mycket hög	50%	5,0% ¹⁾	29,04%	2,2%
Hög	25%	2,5% ²⁾	3,7%	0,7%
Medel	12,5%	1,0%	5,5%	0,7%
Låg	10%	0,5%	7,4%	0,5% ³⁾

2014	Av totala tillgångar	Maximalt /motpart	Av totala tillgångar	Största motparts-exponering
Kreditvärdighet				
Mycket hög	50%	5,0% ¹⁾	36,4%	1,8%
Hög	25%	2,5% ²⁾	7,8%	1,0%
Medel	10%	1,0%	4,3%	0,7%
Låg	5%	0,5%	4,3%	0,4% ³⁾

¹⁾ Svenska bostadsinstitut max 10 %.²⁾ Statligt helägda bolag max 5 %.³⁾ Exklusive av styrelsen beslutade undantag, om sådana finns.

För obligationer och andra skuldförbindelser utfärdade eller garanterade av svenska staten är begränsningen satt till 65 (65) procent, vilket också utgör den övre gränsen för den totala andelen ränterelaterade instrument enligt den beslutade strategiska fördelningen mellan olika tillgångsslag.

Hantering av kassaflödesrisk

Föreningen hanterar kassaflödesrisken genom att, vid varje tidpunkt, säkerställa att de lätt omsättningsbara tillgångarna täcker pensionsutbetalningarna för minst tre år framåt i tiden. Föreningen har ett betydligt större inflöde av premier än utflöde av pensionsbetalningar, vilket gör att kassaflödesrisken är begränsad. Kassaflödesrisken uttrycks genom måttet kassaflödessäkring, och mäts som kvoten mellan nuvärdet av kommande 1 års pensionsutbetalningar dividerat med marknadsvärdet av räntebärande papper med rating AAA, och uttrycks i procent. För 2015 uppgår kvoten till 862,40 (999,09) procent. Det framräknade måttet ska inte ska understiga 300 procent.

Hantering av transaktionsrisk (settlementrisk)

Transaktionsrisk innebär risk för att en förmedlande part inte kan fullgöra sitt åtagande i samband med en transaktion av ett finansiellt instrument, och därmed orsaka någon av parterna en förlust. Risken hanteras genom att handel med värdepapper endast får ske med värdepappersbolag godkända av den svenska tillsynsmyndigheten, eller av motsvarande utländsk myndighet, då det gäller utländska värdepappersbolag. Vid handel med värdepapper, som inte är föremål för clearing, genom svensk tillsynsmyndighet eller av motsvarande utländsk myndighet godkänt clearinghus, får dock endast motpart utgöras av värdepappersbolag som ingår i bankkoncern med mycket hög kortfristig kreditvärdighet. Föreningens värdepapper ska förvaras i depå hos värdepappersinstitut godkända av den svenska tillsynsmyndigheten eller motsvarande utländsk myndighet då det gäller utländskt värdepappersinstitut.

Bedömning av nivån på de samlade riskerna i verksamheten

Med marknadsrisk avses förändringen i värdet av en finansiell tillgång när priset som bestämmer tillgångens värde förändras. Det finns tre typer av marknadsrisk: valutarisk, ränterisk och andra prISRISKER. I finansiell verksamhet utgörs de viktigaste marknadsriskerna av ränterisker, valutarisker och aktiekursrisker (prisrisk). Känsligheten för prisförändringar är olika för olika tillgångsslag. Aktier är generellt sett mer känsliga för prisförändringar än ränteplaceringar.

Då det gäller aktier är det framför allt kursrisken som beaktas. Då det gäller utländska placeringar tillkommer även valutarisk. Styrelsen har fastställt en placeringspolicy som bl.a. begränsar aktiekursrisken.

forts. nästa sida

forts. Not 2

Aktieportföljen skall vara väl diversifierad så att förlusten i enskilda placeringar inte utgör alltför stor risk för förvaltningsresultatet som helhet. Riskspridningen skall dessutom ske genom placeringar i olika branscher och på olika marknader.

Känslighetsanalys

2015	Påverkan på placerings-tillgångar	Påverkan på livförsäkrings-avsättning	Påverkan på eget kapital
Riskvariabel			
Värdenedgång på aktier, 10%	-2 705	-	-2 705
Värdenedgång, fastighetsrelaterat, 10%	-745	-	-745
Fördubblad kreditspread	-2 185	0	-2 185
Valutakursfall, 10%	-756	-	-756
Ränteuppgång, 1%	-1 381	3 666	2 285

2014	Påverkan på placerings-tillgångar	Påverkan på livförsäkrings-avsättning	Påverkan på eget kapital
Riskvariabel			
Värdenedgång på aktier, 10%	-2 450	-	-2 450
Värdenedgång, fastighetsrelaterat, 10%	-472	-	-472
Fördubblad kreditspread	-1 200	0	-1 200
Valutakursfall, 10%	-495	-	-495
Ränteuppgång, 1%	-1 387	3 708	2 321

Vid beräkning av effekten på livförsäkringsavsättningen ovan har hänsyn tagits till skatt och kostnader. Känslighetsanalysen bygger på förutsättningen att föreningens tillgångar värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Hantering av operativ risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Hit räknas även legal risk. Detta innebär att fel eller brister i administrativa rutiner kan leda till oväntade ekonomiska eller förtroendemässiga förluster. Dessa kan exempelvis orsakas av bristande intern kontroll, bristfälliga system eller teknisk utrustning. Även risken för oegentligheter, interna eller externa, ingår bland de operativa riskerna. De operativa riskerna motverkas genom den interna kontrollen av verksamheten. Upprätthållandet av en god intern kontroll är en ständigt pågående process och omfattar bl.a. krav på

att det skall finnas ändamålsenliga rutiner och instruktioner samt klart definierad ansvars- och arbetsfördelning för föreningens medarbetare. Upprätthållandet av en god intern kontroll förutsätter även IT-system med inbyggda avstämningar och kontroller, behörighetssystem till lokaler och utrustning, liksom interna informations- och rapporteringssystem för att bl.a. tillgodose styrelsens och ledningens krav på information om exempelvis riskexponering och aktuell information om föreningens tillgångar och skulder. Andra hjälpmedel är exempelvis processbaserad riskanalys med riskindikatorer och analyser av incident- och förlustdata. Informationssäkerhet är ett annat hjälpmedel för att upprätthålla en god intern kontroll, liksom kontinuitetsplanering och olika former av reservlösningar för el, telefoni, och liknande. Rent allmänt gäller att den största andelen av händelser hänförliga till operativa risker, oavsett deras allvarlighetsgrad, handlar om handhavandefel vid manuella moment i processer såsom tillämpning av prissättningsmodeller, nyckelpersonsberoende eller avvikelser från interna instruktioner, fel i data, förändrade förutsättningar kring de antaganden modellerna bygger på, eller andra typer av fel som alla har det gemensamt att de kombinerar data med användandet av modeller. Användandet av prissättningsmodeller, och i vilken grad dessa modeller är tillförlitliga, är ett område som fått större uppmärksamhet på senare år. Operativa risker är i första hand en processfråga – god internkontroll, kompetent personal och god kvalitet i de interna processerna och systemlösningarna utgör de viktigaste faktorerna i hanteringen av operativa risker.

Övergripande riktlinjer avseende operativa risker har fastställts av styrelsen och erhåller genom verkställande direktören månatligen (eller vid behov oftare) återrapportering avseende operativa risker. Genom att endast tolv (tolv) årsanställda svarar för föreningens ledning och kapitalförvaltning så har styrelsen, i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och god sed, beslutat att anlita externa internrevisorer bl.a. för att utföra den oberoende granskningen av föreningens verksamhet. Det är alltid styrelsen som är internrevisionens uppdragsgivare, detta eftersom det är ledningens interna styrning och kontroll som ska granskas. Styrelsen beslutar årligen om en internrevisionsplan för det innevarande året.

Föreningen har tecknat avtal med Statens tjänstepensionsverk (SPV) om att administrera försäkringsverksamheten. Avtalet utgör ett s.k. uppdragsavtal (outsourcing) vilket avser ett avtal i någon form där föreningen och en utomstående uppdragstagare kommer överens om att uppdragstagaren utför processer, tjänster eller annan verksamhet som föreningen annars själv skulle ha utfört. Uppdragsavtal ingår tillsammans med bl.a. internkontroll och riskhantering i föreningens företagsstyrningssystem. Föreningens interna revision har inom ramen för styrelsens uppdrag även ansvaret för att utvärdera de tjänster som köps in från SPV.

Utestående löptider på räntebärande tillgångar och skulder

2015	högst 1 år	1-3 år	3-5 år	5-10 år	+10 år	utan ränta	Summa nominellt	Summa marknadsvärde
Tillgångar								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 063	8 487	20 742	6 209	793	0	37 294	34 419
Skulder								
Livförsäkringsteknisk avsättning	-1 712	-3 594	-3 905	-10 611	-46 439	-8	-66 269	-46 623
Räntederivat, negativa	-36						-36	-36
Kumulativ exponering	-685	4 893	16 837	-4 402	-45 646	-8	-29 011	-12 240
2014	högst 1 år	1-3 år	3-5 år	5-10 år	+10 år	utan ränta	Summa nominellt	Summa marknadsvärde
Tillgångar								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 007	8 132	21 900	6 309	467	0	37 815	35 970
Skulder								
Livförsäkringsteknisk avsättning	-1 656	-3 517	-3 745	-10 067	-45 279	-10	-64 274	-46 084
Räntederivat, negativa	-8						-8	-8
Kumulativ exponering	-657	4 615	18 155	-3 758	-44 812	-10	-26 467	-10 122

NOT 3 Premieinkomster

	2015	2014
Premieinkomster Kåpan Tjänste	2 035	1 986
Premieinkomster Kåpan Extra	745	726
Premieinkomster Kåpan Plus	14	85
Premieinkomster Kåpan Ålderspension	1 395	1 305
	4 189	4 102

All premieinkomst avser avtal tecknade i Sverige. Samtliga avtal är återbäringsberättigade liksom att Kåpan-försäkringarna är kollektivt avtalade individuella försäkringar.

NOT 4 Kapitalavkastning, intäkter

	2015	2014
Aktieutdelningar	765	402
Ränteintäkter		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper inklusive bankbehållning och motsvarande	902	939
Derivat	3	6
Valutakursvinster, netto	2	1
Realisationsvinster, netto		
Aktier	1 369	1 648
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	737	676
	3 778	3 672

Allt resultat är hänförligt till finansiella tillgångar med värdeförändringar över resultaträkningen.

NOT 5 Orealiserade vinster på placeringstillgångar

	2015	2014
Aktier och andelar	285	3 574
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	1 375
Derivat	728	0
	1 013	4 949

NOT 6 Försäkringsersättningar

	2015	2014
Pensionsutbetalningar Kåpan Tjänste	-1 197	-1 156
Pensionsutbetalningar Kåpan Extra	-187	-163
Pensionsutbetalningar Kåpan Plus	-161	-162
Pensionsutbetalningar Kåpan Ålderspension	-114	-96
	-1 659	-1 577

¹⁾ Därutöver har 847 (583) Mkr utbetalats som utgjorde återbärning utöver den garanterade räntan.

NOT 7 Driftskostnader

	2015	2014
Administrationskostnader	-78	-74
Återförda kostnader hänförliga till kapitalförvaltningen	30	28
	-48	-46
Samtliga driftskostnader per kostnadsslag		
Personalkostnader	-31	-27
Lokalkostnader	-2	-2
Avskrivningar	-2	-2
Andra verksamhetsrelaterade kostnader	-13	-15
	-48	-46
Arvode till revisorer ¹⁾		
KPMG		
Revisionsuppsdrag	-1	-1
Övriga tjänster	0	0
	-1	-1

¹⁾ Ingår i andra verksamhetsrelaterade kostnader.

Medelantal anställda

	Kvinnor	Män	Totalt
Medelantal anställda	5 (5)	6 (7)	11 (12)

Löner och ersättningar (tkr)

	2015	2014
Överstyrelsen	185	160
Styrelse och verkställande direktör	1 920	2 847
Övriga anställda	12 156	11 797
varav rörlig ersättning	381	589
Pensions- och andra sociala avgifter	13 887	11 466
varav pensionskostnader	7 572	5 383
därav VD:s pensionskostnader	3 038 ¹⁾	1 421

¹⁾ Varav lönevaxling 1 320

forts. Not 7

Till styrelsen har utbetalats arvode (kr)**Ordinarie ledamöter**

Ulf Bengtsson, ordf, tom 150521	82 333	(125 500)
Eva Liedström Adler, ordf, from 150827	39 411	(0)
Monica Dahlbom	67 000	(61 750)
Karin Apelman	52 500	(22 750)
Lars Fresker, vice ordförande	102 000	(95 500)
Lena Emanuelsson	67 000	(61 750)
Helen Thornberg	67 000	(61 750)

Rörlig ersättning

Styrelsen har beslutat om en ersättningspolicy. Enligt policyn utgår inte rörlig ersättning till ledande befattningshavare vilka är verkställande direktör, vice verkställande direktör, kapitalförvaltningschef, legal/compliance och risk manager.

Övriga anställda kan enligt policyn erhålla en rörlig ersättning maximerad till två månadslöner baserat på en treårig utvärderingsperiod. Ersättning utgår som kontant lön efter beslut av verkställande direktören som redovisar sitt beslut i efterhand till styrelsen.

Ersättningspolicyn finns i sin helhet publicerad på föreningens webbplats.

Övriga ersättningar

Inga rörliga prestationsbaserade ersättningar utgår till styrelsen. Styrelsen har inga pensionsförmåner eller särskilda avgångsvederlag. Arvodet till styrelsen beslutas av överstyrelsen på förslag från verkställande direktören.

Till verkställande direktören har som kontant lön utbetalats 1 191 955 kr (2 159 273). Lönevaxling från bruttolön till pensionsinsättning har även skett med 1 320 074 kr. Verkställande direktören har förmån av

Personliga suppleanter

Jonas Bergström	43 000	(38 250)
Roger Vilhelmsson	41 000	(38 250)
Gunnar Holmgren	49 500	(57 750)
Eva Fagerberg	39 000	(38 250)
Mikael Andersson	41 000	(38 250)
Roger Pettersson	37 000	(34 250)

fri bil. Nuvarande bil är en supermiljöbil. Verkställande direktören är tillsvidareanställd med 60 år som pensionsålder. Pension utgår mellan 60-65 år med 70 % av gällande grundlön och en intjänandetid på 20 år. Pension efter 65 år utgår enligt ITP-planen. För verkställande direktören gäller rätt till lön och förmåner under 24 månader efter det att anställningen upphört på grund av uppsägning från föreningens sida. Avräkning av utbetald ersättning skall ske om ersättning från annan anställning erhålls. Lön och övriga ersättningar till verkställande direktören bereds av styrelsens ersättningsutskott. Ersättningsutskottet utgörs av Eva Liedström Adler, ordförande, Lars Fresker, Helen Thornberg och Lena Emanuelsson. Styrelsen beslutar om lön och ersättning till VD. Styrelsen har godkänt att VD innehar tre externa styrelseuppdrag varav ett kommer avslutas under år 2016 samt att VD äger ett fåmansbolag. VD disponerar arvoden från uppdragen. VD får inte åta sig uppdrag som ligger utanför anställningen i föreningen utan styrelsens godkännande.

Lön och ersättningar till övriga anställda beslutas av verkställande direktören.

Företagets pensionsplaner för tjänstepensioner är tryggade genom försäkringsavtal.

NOT 8 Kapitalavkastning, kostnader

	2015	2014
Kapitalförvaltningskostnader	-3	-4
Driftskostnader hänförliga till kapitalförvaltningen	-30	-28
Räntekostnader	-1	0
Realisationsförluster, netto		
Derivat	-1 556	-1 146
	-1 590	-1 178

Kostnaderna är hänförliga till finansiella tillgångar innehavda för handelsändamål.

NOT 10 Avkastningsskatt

	2015	2014
Avkastningsskatt	-169	-181
	-169	-181

Värdet på de nettotillgångar som förvaltas belastas med avkastningsskatt som beräknas och inbetalas av föreningen varje år för försäkringstagarnas räkning. Föreningen belastas inte med inkomstskatt.

NOT 9 Orealiserade förluster på placeringstillgångar

	2015	2014
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 431	0
Derivat	0	-561
	-1 431	-561

NOT 11 Immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar	2015	2014
Anskaffningsvärde vid årets början	66	66
Årets investering	2	0
Årets utrangering	-38	0
Accumulerade avskrivningar	-21	-58
	9	8

NOT 12 Aktier och andelar

	2015		2014	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Svenska aktier	9 236	13 861	7 967	11 972
Utländska aktier och andelar	19 607	22 493 ^{*)}	16 397	19 617 ^{*)}
	28 843	36 354	24 364	31 589

Klassificeras som finansiella tillgångar, värderade till verkligt värde med värdeförändring över resultaträkningen.

^{*)} Negativa innehav om 60,1 (91,5) Mkr minskar innehavets totala värde.

NOT 13 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

	2015		2014	
	Anskaffningsvärde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Verkligt värde
Svenska staten	0	0	0	0
Svenska bostadsinstitut	16 223	16 342	14 517	15 182
Övriga svenska emittenter	14 602	14 852	15 652	16 601
Utländska stater	0	0	0	0
Övriga utländska emittenter	3 236	3 225	4 013	4 187
Summa obligationer	34 061	34 419	34 182	35 970
varav efterställt				
Förlagslån tidsbundet	2 471	2 450	1 341	1 381

Klassificeras som finansiella tillgångar, värderade till verkligt värde med värdeförändring över resultaträkningen.

Totalt har 0 (2) ränteplaceringar motsvarande ett uppskattat värde om 0 (26) Mkr värderats av en erkänd internationell aktör.

Under 2015 har räntebetalningar från denna typ av placeringar erhållits med 0 (2) Mkr.

NOT 14 Derivat**Derivatinstrument med positiva värden**

2015-12-31	Nominellt belopp, MSEK	Bokfört värde positivt
Valutarelaterade, terminer	13 003	100
Summa	13 003	100
varav clearat	0	

Derivatinstrument med negativa värden

2015-12-31	Nominellt belopp, MSEK	Bokfört värde negativt
Ränterelaterade, swappar	3 224	-13
Ränterelaterade, swaptioner	1 000	-23
Summa	4 224	-36
varav clearat	0	

Derivatinstrument med positiva värden

2014-12-31	Nominellt belopp, MSEK	Bokfört värde positivt
Aktierelaterade, optioner	800	50
Summa	800	50
varav clearat	0	

Derivatinstrument med negativa värden

2014-12-31	Nominellt belopp, MSEK	Bokfört värde negativt
Valutarelaterade, terminer	12 988	-520
Ränterelaterade, swappar	721	-8
Summa	13 709	-528
varav clearat	0	

Samtliga derivatinstrument klassificeras som innehav för handelsändamål med värdeförändring över resultaträkningen.

Derivatinstrument används vid förvaltningen av föreningens placerings-tillgångar och är ett alternativ till ett direkt köp eller försäljning av värdepapper eller valuta. Huvudprincipen för handel med derivat är att handeln skall ske för att effektivisera förvaltningen eller minska kurs- och valutarisker.

NOT 15 Kompletterande information om finansiella instrument redovisade till verkligt värde

Placeringstillgångar uppdelat på olika typer av finansiella instrument värderade till verkligt värde per 31 december 2015

2015

Finansiella instrument	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Placeringstillgångar				
Aktier och andelar	25 793	932	9 629	36 354
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	31 903	167	2 349	34 419
Derivat – positivt värde	0	100	0	100
Derivat – negativt värde	0	-36	0	-36
Summa	57 696	1 163	11 978	70 837

2014

Finansiella instrument	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Placeringstillgångar				
Aktier och andelar	23 931	790	6 868	31 589
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	34 145	383	1 442	35 970
Derivat – positivt värde	0	50	0	50
Derivat – negativt värde	0	-528	0	-528
Summa	58 076	695	8 310	67 081

Klassificering av värdepapper till verkligt värde genom användning av en hierarki för verkligt värde som återspeglar betydelsen av de indata som använts i värderingarna. Hierarkin innehåller följande nivåer:

- Nivå 1** Noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder
- Nivå 2** Andra indata än de noterade priser som ingår i nivå 1, som inte är direkt observerbara men värdet är härlett från priser på aktiv marknad
- Nivå 3** Indata för tillgången eller skulden i fråga bygger till en betydande del på icke direkt observerbara marknadsdata dvs. det saknas aktiv marknad för identiska placeringar t.ex. fastighetsvärden.

Placeringar i nivå 3 består till övervägande delen av fastighetsrelaterade aktier med tillhörande aktieägarlån samt andra onoterade aktieinnehav. Fastighetsrelaterade placeringar återfinns i tabellen ovan bland aktier och andelar, fastighetsrelaterade aktieägarlån återfinns under obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Verkligt värde definieras som det pris till vilket finansiellt instrument kan säljas till en motpart som är fristående från föreningen. Den tänkta transaktionen utifrån vilket priset ska bestämmas utgår ifrån att parterna ingår en sådan transaktion av frivillighet, och inte av tvång i samband med t.ex. en likvidation, och utgår även från att motparten kan göra en kompetent bedömning av värdet på tillgången. Priser ska dessutom anses gälla under en tidsperiod som överensstämmer med föreningens möjlighet till handel och fastställas utifrån gällande placeringspolicy.

För finansiella instrument som är noterade på en etablerad marknad (nivå 1) bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. För återkommande och icke återkommande värderingar till verkligt värde som hänförs till nivå 2 och nivå 3 i hierarkin för verkligt värde tillämpar föreningen följande värderingstekniker med de utgångspunkter som anges nedan. Värdepapper kan vara utformade på många olika sätt för att uppfylla vissa syften och kan vara utformade med variationer i t.ex. val av löptider och olika valutakurser vilket innebär att värdepapperet i sig inte är noterade på en aktiv marknad med köp- och säljpriser som lätt och regelbundet finns tillgängliga på en allmän marknadsplats. Det betyder att värdepapperet inte uppfyller kraven för att klassificeras som att de tillhör nivå 1 i verkligt värde hierarkin. Däremot kan en rimlig bedömning av det verkliga värdet på värdepapperet härledas från observerbara noterade priser på likartade instrument eller med utgångspunkt i underliggande noteringar på de parametrar som

behövs för att ange ett verkligt värde på värdepapperet som helhet. Bedöms dessa förutsättningar föreligga och värdepapperet med stor sannolikhet kan avvecklas till detta värde utan fördröjning kan det klassificeras som nivå 2 i verkligt värde hierarkin, dvs. värdepapperet är ett instrument som direkt eller genom en värderingsmodell värderats med hjälp av observerbar information som i sin tur hämtats från marknaden. De flesta av föreningens värdepapper värderas enligt nivå 1 eller nivå 2 i verkligt värde hierarkin. De värdepapper som inte uppfyller de strikta kraven för att kunna klassificeras som nivå 1 eller nivå 2, anses därmed tillhöra kategori 3. Det betyder att de är värdepapper vars värderingar bygger på indata i form av modeller eller värderingsmetoder vari det återfinns någon eller några indata som i väsentlig grad har påverkat det beräknade värdet på tillgången, och där dessa indata utgörs av antaganden eller skattningar som inte är observerbara på marknaden. Exempel på detta kan vara ett driftnetto för fastigheter som ingår i en onoterad fastighetsfond. I dessa fall har marknaden för det finansiella instrumentet bedömts att inte vara etablerad, och föreningen låter då ta fram det verkliga värdet genom att tillsammans med en oberoende etablerad aktör på kapitalmarknaden göra en objektiv värdering. Värderingar görs då i regel med utgångspunkt i en uppskattning av det förväntade framtida kassaflödet, där utgångspunkten för föreningens värderingar är att det framräknade värdet görs transparent och med en enhetlig värdering av värdepapper eller fonder där det finns en fungerande marknad och dagliga priser baserad på externa källor, samt att värdet härleds tillsammans med etablerade externa aktörer med gott renommé som värderar tillgångarna med utgångspunkt i framtagna värderingsmetoder och värderingsmodeller för värdepapper eller fonder som saknar aktiv marknad. Föreningen arbetar över tid med konsistenta värderingsmetoder och tillhandahåller i sina räkenskaper en tydlig dokumentation av gjorda värderingar. För värdepapper tillhörande nivå 3 använder föreningen som regel prisuppgifter från tredje part utan att göra någon justering. I förekommande fall justeras även prisuppgiften utifrån de kända transaktioner som föreningen gjort i investeringen mellan det att värderingen utfärdats av tredje part, och balansdagen. Exempel på marknadsaktörer är banker, emittenter, aktie- och kreditmäklare och auktoriserade fastighetsvärderare. Målsättning för värderingen ska alltid vara att vid varje tillfälle försöka uppnå ett så korrekt och rättvisande värde som möjligt.

forts. Not 15

Avstämning av verkligt värde samt resultatpåverkan från placeringar som ingår i nivå 3**2015****Förändring nivå 3 under året**

Placeringstillgångar	Aktier och andelar	Obligationer och räntebärande värdepapper	Derivat och optioner	Total
Ingående balans	6 868	1 442	0	8 310
Periodens köp	2 771	1 454	0	4 225
Periodens försäljningar	-961	- 500	0	- 1 461
Värdepappers- och valutavinster under perioden	475	4	0	479
Förändringar i realiserat resultat pga. förändringar i:				
Marknadsvärdet	476	- 51	0	425
Överföringar från nivå 3 till nivå 1 eller nivå 2	0	0	0	0
Överföringar från nivå 1 eller nivå 2 till nivå 3	0	0	0	0
Utgående balans	9 629	2 349	0	11 978
Kuponger respektive utdelningar under perioden	368	114	0	482
Ingår i periodens resultat				
– därav som del i redovisat resultat	951	- 47	0	904
– därav som del i övrigt totalresultat	0	0	0	0

2014**Förändring nivå 3 under året**

Placeringstillgångar	Aktier och andelar	Obligationer och räntebärande värdepapper	Derivat och optioner	Total
Ingående balans	5 439	1 760	0	7 199
Periodens köp	1 828	945	0	2 773
Periodens försäljningar	- 1 337	- 1 274	0	- 2 611
Värdepappers- och valutavinster under perioden	497	2	0	499
Förändringar i realiserat resultat pga. förändringar i:				
Marknadsvärdet	705	9	0	714
Överföringar från nivå 3 till nivå 1 eller nivå 2	-264	0	0	-264
Överföringar från nivå 1 eller nivå 2 till nivå 3	0	0	0	0
Utgående balans	6 868	1 442	0	8 310
Kuponger respektive utdelningar under perioden	0	3	0	3
Ingår i periodens resultat				
– därav som del i redovisat resultat	1 202	14	0	1 216
– därav som del i övrigt totalresultat	0	0	0	0

För instrument redovisade i nivå 3 så används de skattningar av verkligt värde som Kåpan Pensioner anser vara rättvisande. Eftersom definitionen av nivå 3 är att bedömningen av verkligt värde bygger på någon form av modellbaserad värderingsteknik, som helt eller till del utnyttjar ej observerbara marknadsdata, betyder det att framräknat verkligt värde kan ändras genom att använda alternativa angreppssätt i värderingen, t ex andra modellantaganden eller andra parametrar.

En genomgång av varje enskild placering klassificering enligt verkligt värde hierarkin genomförs minst årligen i samband med bokslutsarbetet. Ändringar av nivå dokumenteras löpande under året i anslutning till respektive instruments värderingsunderlag. Den årliga genomgången innehåller motivering till ändrad klassificering under året, om sådan förekommit. Vid varje årsskifte görs en totalgenomgång av samtliga innehav.

Inga överföringar har skett mellan nivåer 1 och 2 till/från nivå 3 under året.

Bedömning av utestående risker för placeringar redovisade i nivå 3**2015****Utestående risker, nivå 3**

Placeringstillgångar	Andel i nivå 3		Andel i nivå 1 och 2	
	MSEK	Andel	MSEK	Andel
Ränterisk	127	1 %	2 327	99 %
Aktierisk	768	8 %	9 283	92 %
Fastighetsrisk	2 606	100 %	0	0 %
Kreditrisk	666	30 %	1 519	70 %
Valutarisk	96	13 %	660	87 %
Korrelationseffekt	-1 237	16 %	-6 421	84 %
Total nettorisik	3 026	28 % ^{*)}	7 368	72 %

Underlag för stresstest

Verkligt värde nivå 3 11 978 100 %

^{*)} Totalrisiken fördelas i proportion till respektive riskområde; nivå 1 och nivå 2, och nivå 3.

Bedömning av utestående risker för placeringar redovisade i nivå 3**2014****Utestående risker, nivå 3**

Placeringstillgångar	Andel i nivå 3		Andel i nivå 1 och 2	
	MSEK	Andel	MSEK	Andel
Ränterisk	71	1 %	2 318	99 %
Aktierisk	700	8 %	8 418	92 %
Fastighetsrisk	1 653	100 %	0	0 %
Kreditrisk	350	29 %	850	71 %
Valutarisk	22	4 %	473	96 %
Korrelationseffekt	-826	16 %	-4 372	84 %
Total nettorisik	1 970	20 % ^{*)}	7 687	80 %

Underlag för stresstest

Verkligt värde nivå 3 8 310 100 %

^{*)} Totalrisiken fördelas i proportion till respektive riskområde; nivå 1 och nivå 2, och nivå 3.

forts. nästa sida

forts. Not 15

Utgångspunkten i den interna riskmättningsanalysen av olika tillgångsslag är de riskvariabler och parametrar som Finansinspektionen anvisar när föreningen rapporterar till myndigheten enligt den s k trafikljusmodellen. Modellen tar hänsyn till de olika riskernas inbördes korrelation och väger samman dessa med hjälp av en s k kvadratrotformel vilken tar hänsyn till korrelationseffekter och ger total nettorisk.

Modellen bygger på att de olika tillgångsslagen ges ett antal olika antaganden om prisförändringarna t ex 30 % förändring av ränteläget eller ett fall på aktievärdena med 40%. Man kan argumentera att korrelationsparametrarna inte kan avläsas ur marknadsdata, men deras syfte är att fånga upp hur stor förändring av marknadsvärdet som kan förväntas vid ett tänkt extremscenario, och därvid fånga upp eventuella beroenden. Korrelationsparametrarna enligt den s k trafikljusmodellen sätts av den övervakande myndigheten.

Valutarisken för instrument i nivå 3 säkras med valutaterminer som i verkligt värde hierarkin, pga. sin värdering genom diskonterade kassaflöden, är klassificerade som tillhörande nivå 2. För att ge ett rättvisande värde på utestående valutarisk hänförliga till nivå 3, så beräknas denna med hänsyn till den valutasäkring som gjorts genom valutasäkringsinstrument, vilka klassas som nivå 2. Valutasäkringen görs i form av valutaterminer och i förekommande fall även basis-swapoptioner. Det är kvarstående (överskjutande) valutarisk hänförlig till nivå 3 som redovisas här, och består av den andel av marknadsvärdet för de nivå 3 tillgångar, som inte är noterade i SEK, som inte varit valutasäkrade på balansdagen.

Beräkningen av hur stor andel av total nettorisk som är hänförlig till instrument som klassats som nivå 3 i verkligt värde hierarkin, har gjorts med det förenklade antagandet att korrelationen, inom respektive riskkategori, mellan instrument i nivå 3 (främst onoterade instrument), och instrument i nivåer 1 eller 2 (främst noterade instrument samt valutasäkringsinstrument), är lika med ett.

Metoden och parametrarna är enbart en approximation av riskbilden baserat på empiriska studier av den historiska marknadsutvecklingen för grupper av tillgångsslag, och detta över en större grupp av försäkringsbolag och pensionskassor. Det innebär att för den enskilda tillgången kan både högre och lägre risknivå förekomma, liksom andra typer av risker. Sammantaget ger dock analysmetoden en tillfredsställande bedömning av den utestående risknivån för instrument i nivå 3 och deras andel av den totala risknivån, total nettorisk, med hänsyn till på marknaderna förekommande korrelationseffekter som representeras genom kvadratrotformeln. Avseende de tillgångar i nivå 3 som inte stresstestas med teoretiska modeller så utgörs merparten av s.k. alternativa investeringar, vilket är en samlingsbenämning på finansiella investeringar som anses okorrelerade med aktie- och räntemarknaderna och där illikvida finansiella instrument kan förekomma.

Kvantifiering av ej observerbara indata i nivå 3

För de värderingar till verkligt värde inom nivå 3 där föreningen anlitar tredje part för att beräkna värdet, tar föreningen inte fram kvantifierbar ej observerbar indata, utan använder prisuppgifter från denna tredje part utan justering. Skälet till detta är bland annat att de värderingsmodeller som tredje part använt i sin interna värderingsprocess i regel är ägarskyddade hos tredje part och därför inte delges föreningen, dvs. det rör sig om bankers och värderingsinstituts s.k. "proprietary models" där föreningen inte har insyn i detaljerna kring vilka underliggande antaganden och värderingsmodeller som tillämpats i dessa modellers värderingsprocesser. För investeringar i vissa bolag under likvidation gör tredje part bedömningen att det finns möjlighet att återvinna en ospecificerad andel av investeringen men att sannolikheten för att detta inträffar inte kan kvantifieras, och tredje part tillhandahåller inte heller beloppen på de framtida kassaflöden som kan förväntas i en sådan återvinningsprocess. Föreningen har i föreliggande värdering ansatt sannolikheten för detta till noll procent och därmed värderat dessa investeringar till noll kronor.

NOT 16 Övriga fordringar

	2015	2014
Skattefordran	2	2
Ej likvid försäljning placeringstillgångar	150	20
	152	22

NOT 18 Eget kapital

Upplysningar om förändringar i eget kapital lämnas i Rapport över förändring av eget kapital, sidan 16.

NOT 17 Materiella tillgångar

	2015	2014
Anskaffningsvärde vid årets början	4	4
Årets investering	1	0
Årets avyttring	-1	0
Akkumulerade avskrivningar	-2	-2
	2	2

NOT 19 Livförsäkringsavsättning

	2015	2014
Kåpan Tjänste ^{*)}	29 483	29 471
Kåpan Extra	5 663	5 344
Kåpan Plus	2 012	2 158
Kåpan Ålderspension	9 456	9 101
Summa	46 614	46 074

^{*)} Det tidigare produktområdet ITPK-P har inkluderats i Kåpan Tjänste.

NOT 20 Livförsäkringsavsättning

	2015	2014
Ingående balans	46 074	39 386
Inbetalda premier för nytecknade kontrakt	214	191
Inbetalda premier för kontrakt som tecknats under tidigare period	3 975	3 911
Utbetalt/överfört till Avsättning för oreglerade skador eller skulder	-1 659	-1 577
Riskresultat	2	3
Uppräkning med diskonteringsränta	620	832
Effekt av ändrad diskonteringsränta	-942	6 724
Tilldelad återbäring	0	12
Avgiftsbelastning	-65	-61
Avkastningsskatt	-38	-104
Övertagna/överlåtna bestånd	0	0
Effekt av (övriga) förändrade aktuariella antaganden	170	-1 414
Andra förändringar	-1 737	-1 829
Utgående balans	46 614	46 074

NOT 21 Avsättning till oreglerade skador

	2015	2014
IB Rapporterade skador	10	12
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	0	0
Ingående balans	10	12
Uppräkning med diskonteringsränta	0	0
Avkastningsskatt	0	0
Avgiftsbelastning	0	0
Kostnad för skador som inträffat under innevarande år	0	0
Utbetalt/överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder	-2	-2
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	0	-1
Effekt av ändrad diskonteringsränta	0	1
Effekt av (övriga) förändrade aktuariella antaganden	0	0
Förändring av IBNR	0	0
Andra förändringar	1	0
Utgående balans	9	10
UB Rapporterade skador	9	10
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	0	0

NOT 22 Övriga skulder

	2015	2014
Ej likvid köp placeringstillgångar	111	0
Övrigt	8	5
	119	5

NOT 23 Poster inom linjen**Ställda säkerheter, likvida medel**

Derivataffärer görs antingen via erkända clearingsinstitut eller med motparter med god kreditvärdighet under tecknade ISDA-avtal. De derivataffärer som görs innebär marknadsexponering i form av valutakurs-, ränte-, aktiepris- och aktieindexrisker. Som säkerhet för negativa marknadsvärden i ovan nämnda derivatkontrakt har enligt till ISDA-avtalen kopplade särskilda avtal om säkerheter för utestående åtaganden, sk CSA-avtal, ställts bankmedel motsvarande 0 (485) Mkr. För aktielån kopplade till neutraliserade indirekta innehav, inlånade aktier, har säkerheter i form av bankmedel ställts 81 (96) Mkr. Totalt ställda säkerheter i likvida medel uppgår således till 81 (581) Mkr.

Inlånade finansiella instrument

Aktielån för inlånade aktier uppgår vid balansdagen till 60 (92).

Åtaganden

Nominellt värde av valuta- och räntederivat redovisas i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter som åtagande (poster inom linjen) per respektive balansdag och uppgår 2015-12-31 till 17 227 (13 709) Mkr, se även not 14. Föreningen har normalt motsvarande fordran inom ramen för denna typ av derivatavtal.

Därutöver har föreningen utestående åtagande att investera i onoterade aktier och fonder, vilka uppgår till 4 772 (3 827) Mkr i enlighet med gällande avtal.

Totala åtaganden uppgår således till 21 999 (17 536) Mkr.

NOT 24 Förväntade återvinningstidpunkter

2015

Mkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Övriga immateriella tillgångar	0	9	9
Aktier och andelar	0	36 354	36 354
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	34 419	34 419
Derivat	100	0	100
Övriga fordringar	152	0	152
Materiella tillgångar	0	2	2
Kassa och bank	874	0	874
Upplupna ränteintäkter	340	0	340
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	0	0	0
	1 466	70 784	72 250
Skulder			
Livförsäkringsavsättning	1 712	44 902	46 614
Avsättning till oreglerade skador	9	0	9
Avsättning för andra risker och kostnader	9	0	9
Derivat	36	0	36
Övriga skulder	119	0	119
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3	0	3
	1 888	44 902	46 790

2014

Mkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Övriga immateriella tillgångar	0	8	8
Aktier och andelar	0	31 589	31 589
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	35 970	35 970
Derivat	50	0	50
Övriga fordringar	22	0	22
Materiella tillgångar	0	2	2
Kassa och bank	1 338	0	1 338
Upplupna ränteintäkter	395	0	395
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	0	0	0
	1 805	67 569	69 374
Skulder			
Livförsäkringsavsättning	1 666	44 408	46 074
Avsättning till oreglerade skador	10	0	10
Avsättning för andra risker och kostnader	11	0	11
Derivat	528	0	528
Övriga skulder	5	0	5
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2	0	2
	2 222	44 408	46 630

NOT 25 Kategori av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden

Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	Anskaffnings- värde
	Tillgångar som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Låne- fordringar		
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	36 354	–	–	36 354	28 843
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	34 419	–	–	34 419	34 061
Derivat	–	100	–	100	0
Övriga fordringar	–	–	–	152	152
Kassa och bank	–	–	874	874	874
Upplupna ränteintäkter	340	–	–	340	340
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	–	–	–	–	–
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	11	11
Summa	71 113	100	874	72 250	64 281

Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt
	Skulder som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Övriga finansiella skulder	
Finansiella skulder				
Avsättning för andra risker och kostnader	–	–	–	9
Derivat	–	36	–	36
Övriga skulder	–	–	119	119
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	3	3
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	46 623
Summa	–	36	122	46 790

Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt	Anskaffnings- värde
	Tillgångar som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Låne- fordringar		
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	31 589	–	–	31 589	24 364
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	35 970	–	–	35 970	34 182
Derivat	–	50	–	50	0
Övriga fordringar	–	–	–	22	22
Kassa och bank	–	–	1 338	1 338	1 338
Upplupna ränteintäkter	395	–	–	395	395
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	–	–	–	–	–
Icke finansiella tillgångar	–	–	–	10	10
Summa	67 954	50	1 338	69 374	60 311

Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Redovisat värde, totalt
	Skulder som bestämts till- höra kategorin	Innehav för handel	Övriga finansiella skulder	
Finansiella skulder				
Avsättning för andra risker och kostnader	–	–	–	11
Derivat	–	528	–	528
Övriga skulder	–	–	5	5
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	2	2
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	46 084
Summa	–	528	7	46 630

NOT 26 Upplysningar om närstående

Kåpan Pensioner försäkringsförening är en form av ekonomisk förening där allt överskott går tillbaka till föreningens medlemmar. Föreningen har som huvudändamål att förvalta och utbetala pensionsmedel för anställda som omfattas av avtal som slutits mellan Arbetsgivarverket och de statsanställdas huvudorganisationer, eller mellan andra parter, som tecknat pensionsavtal som knyter an till detta avtal.

Högsta beslutande organ är överstyrelsen. Ledamöterna av överstyrelsen är utsedda av parterna inom de det statliga avtalsområdet. Den operativa verksamheten leds av en styrelse som utser föreningens verkställande direktör.

Närstående definieras som styrelseledamöter och ledningspersoner inom Kåpan Pensioner och deras nära familjemedlemmar.

Ersättningar till styrelse och verkställande direktör framgår av not 7. I övrigt förekommer inga transaktioner med dessa personer eller deras närstående utöver normala kundtransaktioner som sker på marknadsmässiga villkor.

Stockholm den 23 februari 2016

Eva Liedström Adler
Ordförande

Lars Fresker
Vice ordförande

Helen Thornberg

Karin Apelman

Lena Emanuelsson

Monica Dahlbom

Gunnar Balsvik
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 23 februari 2016

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor

Eva Lindquist

Gunnar Larsson

Revisionsberättelse

Till överstyrelsen i Kåpan pensioner försäkringsförening,
org. nr 816400-4114

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Kåpan pensioner försäkringsförening för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Granskningen har utförts enligt god revisions- sed. För den auktoriserade revisorn innebär detta att han eller hon utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisions- sed i Sverige. Dessa standarder kräver att den auktoriserade revisorn följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur föreningen upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i föreningens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av

rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Kåpan pensioners finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att överstyrelsen fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i föreningen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot föreningen. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med lagen om understödsföreningar, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller föreningens stadgar.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att överstyrelsen beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 23 februari 2016

Gunilla Wernelind
Auktoriserad revisor
KPMG

Gunnar Larsson

Eva Lindquist

Överstyrelse, styrelse och revisorer

Överstyrelse

Utsedda av Arbetsgivarverket

Ordinarie ledamöter

Maria Ågren, Transportstyrelsen, ordf.	
Margareta Skoglund, Rekryteringsmyndigheten	
Anna-Karin Olofsdotter, Länsstyrelsen i Uppsala län	
Douglas Boldt, Datainspektionen	tom 150521
Marcus Jönsson, Folkhälsomyndigheten	from 150522
Lena Bengtsson Malmblad, Sv. meteorologiska o hydrologiska inst.	
Tove Livered, Pensionsmyndigheten	
Karin Coster, Statens beredning för medicinsk utvärdering	
Dan Jacobsson, Stiftelsen Tekniska muséet	
Christina Nilsson, Göteborgs Universitet	
Eva Öquist, Stockholms konstnärliga högskola	
Marie Högström, Stockholms universitet	
Lotta Halling, Skatteverket	
Johan Modin, Kriminalvården	
Johan Sandström, Kronofogden	
Karl Pfeifer, Arbetsgivarverket	

Personliga suppleanter

Mikael Odenberg, Affärsverket Svenska Kraftnät	
Susanne Nilsson, Länsstyrelsen i Norrbottens län	
Cathrin Dalmo, Myndh. för samhällsskydd o beredskap	
Glenn Sundberg, Statens geotekniska institut	
Niclas Lamberg, Trafikverket	
Anita Wallgren, Inspektionen för vård och omsorg	tom 150521
Isa Seigerlund, Riksställningar	from 150522
Sofia Cederström, Malmö högskola	
Marie Westerlund, Specialpedagogiska skolmyndigheten	
Ann-Louise Sommarström, Tullverket	
Helén Jönsson, Länsstyrelsen i Kronobergs län	
Kristin Lindgren, Naturvårdsverket	
Caroline Sjöberg, Umeå universitet	
Annika Julius, Ekobrottsmyndigheten	
Rebecca Källskog, Post- och telestyrelsen	
Ingrid Ganrot, Karlstads universitet	

Utsedda av de fackliga organisationerna

Ordinarie ledamöter

Peter Lennartsson, OFR
Britta Lejon, OFR
Tom Johnson, OFR
Håkan Sparr, OFR
Malin Thor, OFR
Linda Englund, OFR
Anna Nitzelius, OFR
Ulla Thörnqvist, Seko
Ingrid Lagerborg, Seko
Christer Henriksson, Seko
Erik Johannesson, Seko
Hans Monthan, Seko
Git Claesson Pipping, Saco-S
Carolina Gomez Lagerlöf, Saco-S
Hans Lindgren, Saco-S

Personliga suppleanter

Henriette Karling, OFR
Siv Norlin, OFR
Britta Unneby, OFR
Ingrid Lindgren Andrén, OFR
Björn Hartvigsson, OFR
Mikael Krüger, OFR
Mikael Boox, OFR
Charlotte Olsson, Seko
Lennart Johansson, Seko
Gunnar Carlsson, Seko
Dennis Lövgren, Seko
Birger Bergvall, Seko
Robert Andersson, Saco-S
Hans Norinder, Saco-S
Peter Henriksson, Saco-S

Styrelse

Representanter för arbetsgivarna

Ordinarie ledamöter

Ulf Bengtsson, Arbetsgivarverket, ordf.	tom 150521
Eva Liedström Adler, Arbetsgivarverket, ordf.	from 150827
Monica Dahlbom, Arbetsgivarverket	
Gunnar Holmgren, Landshövding, Västernorrlands län	tom 150325
Karin Apelman, Exportkreditnämnden	from 150326

Personliga suppleanter

Jonas Bergström, Arbetsgivarverket	
Roger Vilhelmsson, Arbetsgivarverket	
Karin Apelman, Exportkreditnämnden	tom 150325
Gunnar Holmgren, Landshövding, Västernorrlands län	from 150326

Representanter för de fackliga organisationerna

Ordinarie ledamöter

Lars Fresker, OFR, vice ordf.
Lena Emanuelsson, Saco-S
Helen Thornberg, Seko

Personliga suppleanter

Eva Fagerberg, OFR
Mikael Andersson, Saco-S
Roger Pettersson, Seko

Revisorer

Revisorer

Gunilla Wernelind, auktoriserad revisor
Eva Lindquist, Saco-S
Gunnar Larsson, Konsumentverket

Personliga suppleanter

Mårten Asplund, auktoriserad revisor	
Minna Engberg, OFR	
Eva Liedström Adler, Kronofogdemyndigheten	tom 150521
Karin Röding, Mälardalens högskola	from 150522

KÅPAN PENSIONER

Kåpan pensioner försäkringsförening

Smålandsgatan 12³ • Box 7515 • 103 92 Stockholm
Tel 08-411 49 45 • Fax 08-21 31 51 • www.kapan.se
organisationsnr 816400-4114

